

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземних мов
Кафедра англійської філології

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

Зоренко І. С.

Протокол № _____

«___» _____ 2021 р.

Реєстраційний № _____

«___» _____ 2021 р.

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ЕМФАЗИ
В СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ
(НА МАТЕРІАЛАХ ПРОМОВ ДЖЕРЕМІ ХАНТА)

Магістерська робота студента
факультету іноземних мов
групи АНФ-м-16
за спеціальністю 014 Середня освіта
Мова та література (англійська)
галузі знань 01 Освіта
Яницького Єгора Ігоровича

Керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент **Луценко Л.О.**

Оцінка:
Національна шкала _____
Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК: _____

Члени ЕК: _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ЕМФАЗИ	6
1.1. Поняття емфазі в сучасних лінгвістичних дослідженнях	6
1.2. Класифікація емфатичних засобів.....	19
1.3. Політичний дискурс та його особливості	29
Висновки до першого розділу	36
РОЗДІЛ 2. МОВНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕМФАТИЧНОСТІ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ДЖЕРЕМІ ХАНТА	38
2.1. Лексичні засоби актуалізації емфазі в політичному дискурсі Джеремі Ханта.....	39
2.2. Граматичні емфатичні моделі в політичному дискурсі Джеремі Ханта	53
2.3. Лексико-граматичні засоби відтворення емфазі в політичних промовах Джеремі Ханта.....	57
Висновки до другого розділу	69
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	72
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ	84

ВСТУП

В умовах сьогодення спостерігається підвищення академічного інтересу щодо вивчення засобів емпатизації у політичному дискурсі, адже зазначена сфера постійно розвивається та змінюється, з'являються нові політичні діячі, мовлення яких представляє певну цінність для аналізу та порівняння. Тому розгляд реалізації емпози у політичному дискурсі конкретних політиків допомагає зрозуміти їх наміри та як вживання емпози сприяє зверненню уваги слухачів до певної інформації. Дослідження емпози та засобів її вираження широко представлено у працях О. Александрової, Л. Армстронг, І. Арнольд, Н. Арутюнової, Ж. Голікової, С. Грінбаума, Р. Квірка, І. Кондратюка, А. Котковець, К. Кохлер, Т. Левицької, Дж. Ліча, В. Матезіуса та ін.

Актуальність теми дослідження полягає у вивченні специфіки мовної актуалізації емпози в політичному дискурсі, репрезентованому промовама та інтерв'ю Джеремі Ханта.

Мета роботи – дослідити та проаналізувати мовні засоби реалізації **емпози**, які використовуються в сучасному англomовному політичному дискурсі, представленому промовама та інтерв'ю Джеремі Ханта.

Мета дослідження зумовлює вирішення таких **завдань**:

- дослідити репрезентацію поняття емпози в сучасних лінгвістичних дослідженнях;
- висвітлити відмінність понять емпози, емоційності та експресивності в лінгвістиці;
- окреслити існуючу класифікацію емпатичних засобів;

– проаналізувати комплекс лексичних, граматичних та лексико-граматичних засобів, які вживаються з метою актуалізації емпізи у політичному дискурсі Джеремі Ханта.

Об’єктом дослідження є політичний дискурс, який представлено промовама сучасного британського політика Джеремі Ханта.

Предметом дослідження є лінгвістичні засоби, які характеризують політичний дискурс Джеремі Ханта в аспекті емпітичності.

Матеріалом дослідження слугували 835 дискурсивних фрагментів із промов Джеремі Ханта, розміщених у вільному доступі в мережі Інтернет.

У роботі було застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних **методів дослідження**, зокрема індукції, дедукції, аналізу, синтезу та методу кількісних обрахунків.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у спробі комплексно проаналізувати політичний дискурс Джеремі Ханта, дослідити засоби реалізації емпізи у промовах та виявити причини їх використання у промовах політика.

Практична цінність дослідження полягає в можливості застосування результатів роботи у викладанні таких дисциплін, як «Міжкультурна комунікація», «Зв’язки з громадськістю», «Теоретична граматики англійської мови», «Культура мовлення», а також під час написання курсових, магістерських робіт та підготовки навчальних посібників для старшокласників і студентів.

Результати магістерської роботи пройшли апробацію у вигляді доповідей на III Міжнародній науково-практичній конференції *International Scientific Innovations in Human Life* (Манчестер, Великобританія, 2021); IV Міжнародній науково-практичній конференції *Topical Issues of Modern Science, Society and Education* (Харків, Україна, 2021); III Міжнародній науково-практичній конференції *Innovations and Prospects of World Science* (Ванкувер, Канада, 2021).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та списку джерел фактологічного матеріалу, які містять 135 позицій. Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок, із них 71 сторінка основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ЕМФАЗИ

1.1. Поняття емфазы в сучасних лінгвістичних дослідженнях

У всіх мовах світу наявні засоби, які забезпечують підсилену виразність висловлювання і визначаються як емфатичні. Дослідження емфатичних засобів в контексті мовознавства є важливим завданням, оскільки підсилювальні засоби надають мовленню експресивності, емоційного забарвлення та чіткості.

Незважаючи на те, що поняття «емфаза» фігурує у теоретичних дослідженнях з часів античності, дотепер єдиного трактування цієї термінологічної одиниці не існує. Проблемою визначення емфазы у різні часи займалися такі науковці, як О. Александрова, Л. Армстронг, І. Арнольд, Н. Арутюнова, В. Виноградов, З. Воронова, Ж. Голікова, С. Грінбаум, Р. Квірк, І. Кондратюк, А. Котковець, К. Кохлер, Т. Левицька, Дж. Ліч, В. Матезіус, Я. Свартвік, І. Уорд, В. Ушакова, Р. Якобсон та ін.

За етимологічним словником, лексична одиниця «емфаза» з'являється в англійській мові як латинське запозичення *emphasis* наприкінці XVI ст. на позначення інтенсивності вираження, а згодом набуває значення художнього тропу для опису у тих випадках, коли імпліцитні смисли виявляються важливими [95]. Зі свого боку, латинський варіант походить від грецького слова *emphasis*, утвореного від *emphainein* («представляти, виставляти, демонструвати, відображати щось, ставати видимим»), унаслідок асиміляції прийменника *en-* («в») та дієслова *rhainein* («показувати») [94].

Історія появи поняття емфазы сходиться витоками до античної риторики, де емфаза вважалася фігурою та прийомом. Зокрема, одним із перших, хто

використовує термінологічну одиницю «емфаза» в роботі «Про освіту оратора», є М. Квінтіліан. Римський красномовець стверджує, що «прикраса» в риторичі повинна мати такі характерні ознаки, як живість або підсилення (*emphasis*), стислість і простоту. Емфаза характеризується Квінтіліаном як прийом, який уможлиблює більш широке розуміння того, про що йде мова [49, с. 588].

Оратор і вчений Цицерон приділяє феномену емфази всю главу *Elocution*, в якій розроблено вчення про фігури та прийоми, які не тільки надають мовленню сили та вишуканості, а й прикрашають його [54, с. 55].

У XVIII сторіччі французький філософ-матеріаліст та лінгвіст Сезар Шено виокремлює дві групи мовленнєвих засобів. До першої групи належать «фрази, вислови, періоди», які у звичайний спосіб висловлюють думку. Другу групу репрезентовано «незвичайними засобами», які надають висловлюванню жвавості, вишуканості та незвичайної сили. Водночас зазначені форми не сприймаються як мовне порушення і спрямовані на пробудження почуттів, акцентуацію уваги, окреслення емоційного стану того, хто говорить [8, с. 42].

Із часом поняття емфази стає предметом наукового інтересу в контексті стилістики, де емфаза осмислюється з точки зору порушення правил «прогресивної послідовності» з метою емоційного впливу на адресата. Зважаючи на той факт, що емфаза опиняється на перетині таких сфер філологічних знань, як семантика і стилістика, у XX ст. науковці розпочинають дослідження емфази як частини «стилістичного синтаксису», однією з ключових проблем якого академік В. Виноградов вважає експресивність синтаксичних конструкцій (синтаксичний паралелізм, деякі види безсполучникових речень, окличні, еліптичні речення, антиеліпс, послідовність номінативних речень, парцеляцію, сегментацію тощо).

Отже, звернімося до визначення емфази у загальній, лінгвістичній та літературознавчій словниковій літературі. Так, Словник української мови (СУМ)

виглядає термін «емфаза» як «підсилення емоційної виразності мови зміною інтонації і застосуванням різних риторичних фігур; напруженість при вимові певних звуків» [63, с. 479].

Суголосним є визначення емфази в оксфордському словнику англійської мови, де зазначене поняття не тільки окреслюється в площині особливого звукового оформлення мовлення, а й розглядається в аспекті риторики: «*emphasis is the extra force given to a word or phrase when spoken, especially in order to show that it is important; a way of writing a word (for example drawing a line below it) to show that it is important*» [96].

Дослідниця О. Ахманова тлумачить емфазу як виділення певного елемента висловлювання інтонаційними засобами, за допомогою повторення, синтаксичної позиції тощо [5, с. 516-517]. Зауважимо, що суголосною з О. Ахмановою є думка Фітерман та Левицької, які доповнюють визначення окресленням функціонального аспекту емфази, притаманної емоційно забарвленому усному й письмовому мовленню, художній літературі, ораторському та публіцистичному стилям [45, с. 34].

У лінгвістичному енциклопедичному словнику під редакцією В. Ярцевої емфаза окреслюється як «акцентуація важливої у смисловому відношенні частини висловлювання (групи слів, слова чи його частини), що надає експресивності мовлення і здійснюється завдяки просодичним засобам (наприклад, інтонації), певним емпатичним словам (підсилювальним часткам, допоміжним дієсловом, займенникам), синтаксичним засобам (переважно за допомогою інверсії) або шляхом вживання усіх зазначених засобів» [24, с. 685].

На думку Д. Ганича, емфаза асоціюється з напруженістю мови, посиленням її емоційної виразності, виділенням певного елемента через інтонацію, звертання, запитання, повторення тощо [21, с. 76].

Філолог М. Риффатер характеризує емфазу як додаткове нашарування до інформації, яке виражається за допомогою мовної структури, проте не змінює змісту інформації [68].

Емфаза, за Анатолієм Загнітко, – це «виділення шляхом інтонування (наголошування), повтору, синтаксичної позиції того чи іншого значущого елемента в потоці мовлення» [29, с. 262]. Крім того, вчений вважає емфазу риторичною фігурою, що «полягає в інтонаційному окресленні певного вислову, окремого складника поетичного мовлення», що надає йому виняткового увиразнення та експресії [29, с. 262].

Як риторичну фігуру емфазу тлумачать різноманітні довідники, літературознавчі словники та енциклопедії. Наприклад, у літературознавчому словнику-довіднику емфаза детермінується як «одна з риторичних фігур; інтонаційне виділення якогось виразу, спеціального компоненту художньої мови з ціллю показати його вагомість та внутрішнє значення. Саме завдяки спеціальній будові вислову (наприклад, інверсії, анафорі, повтору, вигукам паралелізму тощо) та словниковому відбору (типовому слову, що часто має піднесений характер) створюється ефект емфази. Здебільшого поетична та ораторська мови відзначаються використанням емфатичних прийомів [69].

Як бачимо, загальна словникова, лінгвістична та літературознавча література репрезентує емфазу як емоційно-експресивну акцентуацію певного елемента висловлювання або його смислових відтінків різноманітними засобами, зокрема за допомогою логічного наголосу, модулювання інтонації (зниження чи підвищення) та використання риторичних фігур.

Окрім аналізу емфази в контексті емотивності, слід також розглянути її з погляду актуального членування речення, адже емфаза – одна з категорій комунікативної структури речення. Крім терміну «актуальне членування речення», існують також інші. Наприклад, «комунікативне членування» [1, с. 19],

«контекстуальне членування» [1, с. 19], «тематичне членування» [32, с. 173] або «функційна перспектива речення» [32, с. 110].

Питанням актуального членування речення у різні часи займалися П. Адамець, Г. Габеленц, Ф. Данеш, Г. Ертль, А. Загнітко, Й. Зубатий, І. Ковтунова, В. Крамар, К. Крушельницька, В. Матезіус, Й. Містрік, Г. Паул, Є. Стрига, Ф. Травничек, Я. Фірбас, Ф. Фортунатов, С. Шобер та багато інших.

На думку Данеша, «...актуальне членування речення – один із засобів рівня висловлювання, вищого по відношенню до рівня речення, серед таких явищ, як емфаза» [51, с. 81].

Як зазначає В. Крамар, актуальне членування речення представляє собою смислове членування, що корелюється з певним контекстом. Особливість актуального членування полягає в тому, що воно повинно відповідати комунікативному завданню, а отже бути орієнтованим на вагому у даний час інформацію, що є суттю певної комунікації [41, с. 36].

Дослідник П. Адамець трактує актуальне членування речення таким чином: «...це організація речення з метою передачі актуальної інформації». Він додає, що у кожному реченні наявна інформація матеріальна й актуальна. На його думку, матеріальна інформація – це просто інформація про якийсь факт об'єктивної дійсності, що постає з лексико-синтаксичної структури речення. Актуальна інформація – це той аспект матеріальної інформації, який у конкретній ситуації мовець повідомляє співрозмовнику. Актуальна інформація передається за допомогою актуального членування, формально виражається лінійно динамічною структурою речення (порядком слів і розташуванням фразового наголосу), а також, меншою мірою, іншими засобами [1, с.19-20].

Згідно зі словником за редакцією Ярцевої, актуальне членування речення – «...членування речення в контексті на вихідну частину повідомлення – тему (дане) і на те, що стверджується про неї, – рему (нове) [79, с. 22-23].

За Матезіусом, тема висловлює те, що в існуючій ситуації вже є відомим або зрозумілим, а рема (ядро) – те, що спікер виражає про основу висловлювання. На думку науковця, хоча тема й не несе в собі нової інформації, проте являє собою важливий елемент зв'язку речення з контекстом [66, с. 115].

Темою або ремою може бути будь-який член речення. Складники актуального членування речення різняться за допомогою інтонації (наголосу, паузації); розташуванню (адже зазвичай тема знаходиться у фразі в початковій позиції, а рема – в кінцевій); обмежувальним прислівникам, ремовидільним конструкціям та контексту. Більш того, завдяки невизначеному артиклю, агентивному додатку (тобто додатку у пасивному стані, що позначає того, хто виконує дію) існує можливість виокремити рему, інакше кажучи, смисловий центр інформації. Через те, що логічний наголос може бути зміщеним в тому самому реченні, це дає змогу надати різного різного актуального членування [79, с. 22-23].

Філологиня В. Шевякова стверджує, що «прямий порядок тема-рема домінує та іменується прогресивним, об'єктивним, неемфатичним», у той же час «...зворотний порядок рема-тема являється регресивним, суб'єктивним і емфатичний», втім слід зазначити, що останній не завжди зумовлений цілями емфази [79, с. 22-23].

Американська дослідниця А. Хетчер у своїх роботах послуговується такими термінами, як «даність» і «новизна» складників речення [90]. Її метод ґрунтується на питаннях, які, залежно від контексту і ситуації, можна ставити до речень, які досліджуються. Іншими словами, елементи, які вже є в питанні, належать до «даної» частини речення, а ті, що наявні тільки в самому реченні (відповіді), створюють «нову» частину речення, тому А. Хетчер намагається класифікувати та систематизувати речення з погляду саме цього аспекту.

У працях дослідниці Крушельницької використовуються терміни «дане» й «нове». Вчена працює з поняттями «комунікативне навантаження» і «комунікативне завдання» [42, с. 196].

В аналізі лексики, що має відношення до актуального членування речення, український професор А. Загнітко витлумачує термін «коментар», тобто «...компонент актуального членування речення, що виступає як характеристика відправного пункту висловлення, або топіка». Лінгвіст уточнює, що терміни «топик» і «коментар» у найзагальніших рисах співвідносяться з темою і ремою, які вживаються в англійській лінгвістиці, а остання пара – в європейській [30, с. 56]

Переважає більшість лінгвістів вважають, що актуальне членування має бінарну структуру. Це означає, що у висловленні слід виділити два компоненти – те, про що повідомляється, і те, що повідомляється. Саме з цього погляду актуальне членування речення простежується в працях В. Матезіуса, К. Крушельницької, П. Адамца, І. Ковтунової та інших дослідників [44, с. 117].

На думку вчених Г. Паула та Я. Фірбаса, виокремлюють також перехідний елемент (або іншими словами сполучний член), який являє собою третій член актуального членування, що виражається завдяки дієслівному присудку (або дієслівній частині присудка), котрий містить тимчасові і модальні показники. Проте слід зазначити, що питання щодо третього члена актуального членування є досить спірним.

У сучасній історико-лінгвістичній науці А. Вейля традиційно вважають основоположником теорії актуального членування речення з його дослідженням 1844 року «Порядок слів у стародавніх мовах порівняно з сучасними». Згодом ідеї Анрі Вейля розвивав чеський учений В. Матезіус, який нарешті вивів цю проблему на новий рівень і впровадив термін «актуальне членування речення», а також висвітлив значущість функціональної перспективи речення, пов'язаної зі

співвідношенням зовнішньої (граматичної) структури цієї мовної одиниці і внутрішнім рухом думки. Його теорія актуального членування речення базується на основі поділу речення на вихідний пункт висловлювання (те, що в конкретній ситуації є відомим) і ядро висловлювання, яке відображає нову інформацію, що її повідомляє мовець [15].

При аналізі синтаксису стародавніх і сучасних мов А. Вейль робить висновок, що в кожному реченні виділяється два порядки слів: синтаксичний, тобто послідовність членів речення, і порядок слідування ідей. Після Вейля теорію актуального членування, яка в той час розумілась саме з психологічної точки зору, досліджували ряд учених: Г. Габеленц, Г. Паул, Ф. Фортунатов, Й. Зубатий, Г. Ертль, Ф. Травничек, С. Шобер та ін [1, с. 18]. Терміни «психологічний підмет» та «психологічний присудок», використовувані згаданими науковцями, призвели до того, що ця теорія піддавалася критиці з боку прибічників так званої «чистої лінгвістики». Проте саме В. Матезіус надав теорії міцну базу, ввів нові «непсихологічні» терміни та значно посилив дану теорію. В доопрацюванні Матезіуса ця теорія отримала глобальне поширення в чехословацької лінгвістиці і проникла в лінгвістику інших країн [52].

Наслідувачами Матезіуса в цій царині є Ф. Данеш, Я. Фірбас та Й. Містрік. Вчений Данеш послуговується теорією актуального членування насамперед до вивчення інтонації речень у чеській мові, втім цікавиться і порядком слів. У роботі *K otázce pořádku slov v slovanských jazycích*, що стосується порядку слів, Данеш намагається узгодити граматичний аспект із аспектом актуального членування. Зі свого боку Фірбас застосовує актуальне членування передусім до дослідження порядку слів в англійській мові, а також вивчає фразову динамічність, яка поступово розширюється з першого компонента основи і досягає піку в центральному компоненті ядра. Головний спосіб вираження ступеня фразової динамічності – порядок слів, однак є інші чинники, які можуть

анулювати чи коректувати його вплив. Водночас лінгвіст Містрік використовує цю теорію для ретельного і змістовного аналізу порядку слів і розташування частин складного речення в словацькій мові [1, с. 18].

Велику увагу термінології актуального членування приділяє український вчений А. Загнітко. Він стверджує, що саме комунікативний синтаксис, тобто «...синтаксис (грецьк. *sýntaxis* – побудова, устрій, зв’язок, поєднання, порядок), об’єктом якого є актуальне членування речення, комунікативна парадигма речень, типологія висловлень тощо» [31, с. 278], вивчає актуальне членування, за наявності якого виділяються: 1) дане, або тема (основа висловлення); 2) нове, або рема (предикована частина). Він додає, що актуальне членування речення «...в основному накладається на структурно-семантичне членування та не впливає на його вияв, якщо члени речення мають морфологізовану репрезентативність». Врахування комунікативного завдання речення необхідне за синтаксичної кваліфікації неморфологізованих головних членів [29, с. 73]. Загнітко також додає, що вирізняють тема-рема-тичний міжфразовий зв’язок з урахуванням актуального членування, проте використовується також асоціативний зв’язок. Якщо розглядати тематичну послідовність, то розрізняють: 1) ланцюговий зв’язок; 2) паралельний зв’язок [29, с. 309].

Дослідник Анатолій Загнітко також розглядає актуальне членування складного речення в комунікативному аспекті та витлумачує його. За його визначенням, «...речення в комунікативному аспекті – це цілісна одиниця, що виконує відповідне комунікативне завдання». Саме шляхом інтонування та порядку частин здійснюється актуальне членування складного речення. Він також пише, що «...за нейтрального порядку частин тема здебільшого знаходиться на початку висловлення, а рема має постпозицію». Тобто, найважливіша інформація складає рему висловлення [31, с. 203].

Засобом актуального членування речення є фразовий наголос, що являє собою «...найважливіший компонент інтонації, що виявляється тільки в реченні та функціонує в таких різновидах: наголос акцентної групи, синтагматичний наголос, логічний наголос та емфатичний наголос». За допомогою фразового наголосу, його розміщення та інших засобів, як-от: порядок слів, синтагматичне членування, реалізується «...сміслові виділення одного з компонентів речення і встановлення між частинами нових суб'єктно-об'єктних відношень». Інакше кажучи, виділена частина речення – це рема, решта – тема [30, с. 277].

Як бачимо, емфаза являється не тільки риторичною фігурою, а й категорією комунікативної структури речення. Тож тема характеризує все те, що вже є відомим у певному контексті, а рема – те, що мовець повідомляє про джерело висловлювання

Як зазначалося вище, поняття емфазі традиційно окреслюється як риторична фігура, що пов'язана із звуковими особливостями мовлення та спрямована на інтонаційне увиразнення певного фрагменту тексту. Проте завдяки розширенню трактування терміну емфазі стало можливим висвітлити нове поняття – «емфатичність», яке пов'язане з будь-яким рівнем мови: фонетичним, морфологічним, синтаксичним тощо.

Велику роботу у визначенні поняття емфатичності було зроблено в праці І. Жирової, яка стверджує, що емфатичність розкриває емоційне маркування тексту, актуалізує комунікативні наміри мовної особистості і виражає мовну своєрідність автора. Дослідниця додає, що в основі лінгвістичної категорії емфатичності лежить авторська індивідуальність, особистісна смислова виразність. Іншими словами, мова йде про логічно обґрунтовану емоційну і смислову виразність, властиву будь-якій особистості, яка прагне виразити своє ставлення до навколишньої реальності, а через це ставлення передати інформацію про себе [28, с. 16].

Категорія емпатичності розглядається як текстова, функціональна семантико-стилістична категорія, яка є однією з найважливіших потужних сил у розвитку мови в мовленні, адже зазначена категорія слугує для найбільш ємкої, точної та яскравої передачі інтенцій спікера, що сприяє формуванню його психолінгвістичного простору. Емпатичність, разом з іншими функціональними семантико-стилістичними текстовими категоріями, завдяки яким реалізується мовна особистість, слугує не тільки для ефективного представлення ілюктивних (мовленнєвих) намірів автора, але й проявляє і втілює в мовленні саму мовну особистість. Емпатичність збільшує прагматичний потенціал висловлювання за рахунок засобів експлікації в мові, що забезпечує певну особливу психологічну атмосферу, яка сприяє посиленому впливу на суб'єкт, що викликає у нього інтелектуальну або емоційну реакцію. Ба більше, емпатичність багато в чому сприяє ефективності особистісно орієнтованого спілкування, а також ліпшому сприйняттю текстової інформації. Численні мовні емпатичні засоби «зручні» для слухового і візуального сприйняття, адже ефективність впливу на адресата можлива лише за наявності в мові ясності і точності повідомлення, емоційності і яскравості надання цього повідомлення, а також індивідуального авторського викладу [28, с. 16].

Щодо емпатичності, на сьогодні в науковому полі немає достатньої кількості праць, присвячених теоретичному висвітленню поняття «емпатичність». Через те, що у словниках термін іще не зафіксований, він нерідко замінюється іншим терміном – емфаза [16, с. 12]. Отже у нашій роботі будемо послуговуватися термінологічною одиницею «емфаза».

У контексті висвітлення поняття емпози вважаємо за доцільне наголосити на відмінності таких понять, як «емпатичний» «експресивний» та «емоційний» (або «емоціональний»), адже у багатьох дослідженнях зазначені поняття чітко не розмежовуються.

Емфатичність розглядається як смислова виразність будь-якої частини висловлювання або всього висловлювання в цілому, необхідна для адекватного сприйняття інформації про навколишню дійсність через розкриття додаткового екстралінгвістичного сенсу, вкладеного в очевидному значенні за допомогою засобів мовної та текстової емфатизації.

Згідно з Лінгвістичним енциклопедичним словником за редакцією Ярцевої, «експресивність (від лат. *expressio* – вираз) – комплекс семантико-стилістичних ознак одиниці мови, що допомагають їй виступати в комунікативному акті у ролі способу суб'єктивного вираження відношення мовця до змісту або адресата мови» [23, с. 591]. Важливо відмітити той факт, що експресивність притаманна одиницям усіх рівнів мови. Характерними фонетичними експресивними засобами є фонологічно нерелевантні для певної мови зміни звуків (наприклад, аспірація), акцентні та інтонаційні засоби. Зі свого боку, морфологічні (словотвірні) засоби включають словоскладання і широкий діапазон пестливих і зневажливих афіксів. Лексичні експресивні засоби покривають верству слів, що мають, окрім свого предметно-логічного значення, оцінний компонент, а також вигуки і підсилювальні частки. На синтаксичному рівні експресивність виражається зміною звичайного порядку слів, використанням еліптичних конструкцій, повторів тощо. Слід зазначити, що всі експресивні засоби цих рівнів мають порівняно чітко виражену позитивну або негативну конотацію [23, с. 591].

Щодо експресії, то вона проявляється не тільки в мові, а й у жестах, міміці, загалом поведінці і навіть у роботі людини. Необхідність розрізнити експресивні й емоційні елементи в мові зумовлюється тим, що функціональні цілі у них різні, незважаючи на їх взаємозв'язок. Емоційне стоїть поруч з інтелектуальним і вольовим, і кожен аспект знаходить свої способи вираження в мові. Експресія чи експресивність може пронизувати як емоційне, так і інтелектуальне і вольове в своєму прояві. Експресія – це посилення виразності, збільшення сили сказаного.

І все, що робить мову більш яскравою, сильно діючою, глибоко вражаючою, являє собою експресію мовлення. Отже, експресивність – це ті засоби мови, які роблять її виразною, образотворчою, вражаючою [20, с. 107].

У деяких роботах зустрічаються здвоєні терміни: «емоційно-експресивний» або «експресивно-емоційний», під які підводиться або суто «експресивне», яке не містить жодних відтінків значення, що відносяться до почуттів, або навпаки, під цим поєднанням розуміється «емоційний», хоча в досліджуваному відрізку мови немає нічого, що вказувало б на емоції та почуття [20, с. 107].

Хоча поняття експресивності й емпатичності не є тотожними, чітко відмежувати їх одне від одного теж неможливо. Ці поняття об'єднані направленістю на підсилення образності мовлення. Проте функціональні аспекти експресивних та емпатичних засобів відрізняються, адже за допомогою експресивності можливо встановити емоційні оцінні поштовхи тексту, а емпатичність має на меті розкриття глибинних значень тексту, створення позатекстових площин [16, с. 12].

Головна мета емфазы – передати певне враження, настрої, який виражається різноманітними мовними засобами. Іншими словами, слухач має відчувати та зрозуміти те, на чому саме наголошує мовець у своїх висловлюваннях [38].

Дослідниця З. Воронова зазначає, що засоби вираження емфазы й експресивності мають впливати на слухача та реалізуються завдяки інтенсивності вираження, напруженості, естетиці мовлення, а також експресивно-емоційній лексиці та стилістичним прийомам [18, с. 128]. Вона додає, що, незважаючи на те що емпатичні висловлювання розглядають як протилежність нейтральним, вони не є відхиленням від норми або її порушенням. Мовні засоби, використовувані автором для виділення певних елементів, мають

розглядатися як логічні явища в емоційному й експресивному мовленні, а не як відхилення від норм [18, с. 128].

1.2. Класифікація емфатичних засобів

Відповідно до Глумачного словника української мови за редакцією І. Білодіда, класифікація – це система, що дозволяє розподілити явища, поняття чи предмети на певні категорії згідно з їх спільними властивостями і характеристиками [64, с. 175].

Проблемою класифікації емфатичних засобів у різні часи займалися лінгвісти Ж. Голікова, О. Сербіновська, В. Зінатулін, О. Чибісова, В. Кулундарій, Т. Левицька та А. Фітерман, проте на сучасному етапі розвитку мовознавства не існує єдиної та сталої системи.

У нашій роботі будемо спиратися на класифікацію емфатичних засобів, яка є найбільш поширеною. Отже, традиційно в академічній літературі виокремлюють класифікацію емфатичних мовних засобів, репрезентованих одиницями різних рівнів мови, зокрема: графічних, фонетичних, лексичних, граматичних та лексико-граматичних.

Графічні засоби слугують виділенню компонентів у тексті за допомогою великих літер (*capitalization*), дефісу, курсиву (*italics*) та підкресленням [58]. Графічні засоби реалізації емфази досліджуються у роботах низки вчених, зокрема Ю. Павловської, А. Котковець, О. Полоннікової та інших.

Фонетичні емфатичні засоби слугують емоційному виділенню певних компонентів безпосередньо у мовленні, за такої умови «емфаза створюється завдяки інтенсифікації таких просодичних параметрів, як висота тону, інтенсивність і тривалість» [56, с. 90], а також інтонації та емфатичному наголосу

[38]. Вивченню емпізи на фонетичному рівні мови присвятили свої праці О. Мусаєва [55], Т. Янко [81], А. Котковець, Н. Фаустова [72].

Для досягнення емпітичного ефекту також вживаються граматичні засоби мови [22, с. 103-104], наприклад, псевдопорівняльні моделі. Серед лінгвістів, які виділяють граматичні засоби, К. Белова, А. Степанова та О. Фірсов. На думку Фірсова, в англійській мові переважають граматичні засоби вираження емпізи [74, с. 76]. Дослідниці К. Беловата та А. Степанова вважають, що граматичним засобам притаманні більша різноманітність та частотність.

Лексико-граматичні емпітичні моделі одночасно включають в себе лексичні та граматичні засоби [19, с. 13]. Унікальність лексико-граматичних засобів виявляється в тому, що їх «можна розглядати як на лексичному, так і на граматичному рівнях» [75, с. 30-31]. Лексико-граматичні моделі розглядаються в роботах таких лінгвістів, як Ж. Голікова, О. Сербіновська, В. Зінатулін, О. Чибісова, В. Кулундарій, Т. Левицька та А. Фітерман.

Зауважимо, що графічні та фонетичні моделі не є предметом нашого дослідження. У нашій роботі розглядаємо лексичні, граматичні та лексико-граматичні емпітичні засоби, які уможливають втілення емпізи у політичному дискурсі Джеремі Ханта.

Серед лексичних засобів виокремлюємо семантичні одиниці та словосполучення, що підсилюють певну інформацію у мовленні. До них відносяться:

- 1) емпітичні займенники: *myself, himself, yourself, himself* та ін.;
- 2) абсолютна форма присвійних займенників – *mine, yours, hers, his, theirs, ours*;
- 3) підсилювальні прислівники – *really, incredibly, even, absolutely, so, very much* та ін.;

- 4) паратентичні елементи – вставні емпатичні слова, наприклад *undoubtedly, indeed, without doubt* та ін.;
- 5) структури типу *Such (a/an) ..., What (a/an) ..., Neither ... nor, Either ... or, too ... to V₀* та ін.

До групи лексичних емпатичних засобів також відносяться моделі з подвійним запереченням, суть яких – виділення конкретної інформації. Слід зазначити, що, на думку датського лінгвіста О. Єсперсена, подвійне заперечення не ототожнюється з вихідним значенням слова. До моделей із подвійним запереченням належать [92]:

- *Not + Adjective with the negative prefix;*
- *Not + without + N;*
- *By no means + Adj / Adv with the negative prefix.*

Граматичний рівень представлений значною кількістю емпатичних моделей, серед яких виокремлюємо емпатичний поділ дієслова, порівняльні (*more than ever*) та псевдопорівняльні моделі.

В англійській мові для виділення дії в спонукальних і стверджувальних реченнях використовується допоміжне дієслово *do*, яке передує смислового дієслову та вбирає в себе його граматичні особливості (час, особу, число). Емпатичний поділ дієслова слугує засобом емоційного підсилення у мовленні [71 с. 403].

За В. Кулундарієм, при вживанні емпатичного дієслова *do* перед основним дієсловом у наказовому способі мовець підкреслює та посилює власне висловлювання, яке набуває більш емоційного та експресивного забарвлення внаслідок дублювання, адже, іншими словами, вислів ніби дублюється, оскільки передається двома дієслівними формами: емпатичним *do* та смисловим дієсловом [43]. Проте емпатичне *do* використовується не тільки для спонукування, а й для вираження команди або наказу, при цьому вживання цього компоненту

надає реченню наказового тону, який може виражати певний ступінь нетерпіння або гнів.

Наступним граматичним засобом емпатичності є псевдопорівняльна структура, яка зазвичай вказує на тотожність, адже має «уподібнювальну рису одного об'єкту без порівняння з іншими» [80, с. 456]. Такі емпатичні структури виявляється моделями з формальним вираженням рівнозначності. Незважаючи на те, що з погляду морфології вони нагадують порівняння, їх ціль полягає у виділенні конкретної інформації, але без елемента останнього. Традиційно виокремлюють такі типи псевдо-порівняльних моделей, як:

- *as...as... (as good as, as much as, as long as);*
- *as + Adj/Adv + as + anybody/anywhere/any/anything/ever*

Особливість псевдопорівняльних моделей полягає в тому, що вони можуть бути помилково сприйняті як порівняння, і з метою уникнення такої помилки слід звертати увагу на контекст, в якому вони вжиті.

Щодо лексико-граматичних моделей, до них відносяться розщеплені речення (*Cleft sentences*) та інверсія.

Метою розщеплених речень є висунення елемента, який інтенсифікує тему. Розщеплені речення належать до групи перетворень типу тема-рема [82]. Вони дозволяють мовцю розташувати деякі складові елементи речення на різних позиціях, щоб надати їм виразності та зробити послідовність елементів у реченні більш точною, відповідно до послідовності ідей у тексті, частиною якого є це речення [89].

Приводом для використання розщеплених речень, якщо порівнювати їх із нейтральними, є комунікативний намір мовця. Компоненти розщеплених речень можуть бути представлені різними частинами мови, словосполученнями та навіть реченнями [61].

Загальноприйнятою класифікацією розщеплених речень є їх поділ на три типи:

- *It + be + X + clause*. Наприклад: *It's the economy that people are going to be voting on, come November of next year*) [91, с. 1];
- *Wh-cleft. (Wh-clause + to be + X)*. Наприклад: *What people are going to be voting on, come November of next year, is the economy* [91, с. 1];
- *Reversed wh-cleft (Noun Phrase / Demonstrative Pronoun + to be + Predicative Subordinate clause*, що представляється словами *what, who, why, where, how, when, whether, because*). Наприклад: *The economy is what people are going to be voting on, come November of next year* [91, с. 1].

Одним із потужних лексико-граматичних засобів реалізації емпізи в англійській мові вважають інверсію (від. лат. *inversion* – перестановка, перегортання). В англофонній словниковій літературі, зокрема *The Oxford English Dictionary*, інверсія визначається наступним чином: «*Reversal of the normal order of words, typically for rhetorical effect but also found in the regular formation of questions in English*» [96]. За словниковим виданням *Cambridge Learner's Dictionary*, «*Inversion happens when we reverse (invert) the normal word order of a structure, most commonly the subject-verb word order*» [84].

Згідно з «Лінгвістичним енциклопедичним словником», в широкому розумінні інверсія осмислюється як будь-яке відхилення порядку членів речення від найпоширенішого, наприклад, інверсія як граматичний засіб наявна в питальному реченні в германських і романських мовах; у вузькому розумінні інверсія є відхиленням від порядку членів речення, що не пов'язане зі зміною синтаксичних зв'язків і актуального членування речення. Один із типів інверсії у цьому значенні – постановка реми перед темою з метою емпізи, досить часто супроводжується інтонаційним виділенням реми [2, с. 682].

Традиційно дослідники розрізняють два типи інверсій – граматичну та емпатичну. Слід зазначити, що граматична інверсія відбувається на синтаксичному рівні, де головні члени речення (підмет та присудок) змінюють свої канонічні позиції, тобто порядок перетворюється на зворотний. Є. Жибер виокремлює такі типи граматичної інверсії, як повна інверсія (*full inversion: Came Saturday and its hollow victory at three o'clock*) та суб'єктно-допоміжна інверсія (*subject-operator inversion: Have many workers joined the union?*) [27, с. 83].

Суголосною з Є. Жибером є думка В. Кочетової, проте дослідниця визначає суб'єктно-допоміжну інверсію як часткову, коли допоміжне дієслово передує підмету [39, с. 18].

Михайло Гаспаров характеризує інверсію як порушення «природного» порядку слів» [47, с. 303]. Зауважимо, що «природний» порядок слів в англійському реченні репрезентовано моделлю *Subject + Predicate + Object + Adverbial Modifier of place + Adverbial Modifier of time* [92]. Іншими словами, вчений пояснює, що типовий порядок слів в англійській мові – коли перше місце посідає підмет, а потім присудок. Таке розташування слів прийнято вважати прямим. Тим не менш, в англійській мові можливі випадки і зворотного порядку слів, при якому положення підмета і присудка змінюється, і це не є відхиленням від норми.

На думку Б. Бірнер, інверсія притаманна реченню, «...в якому логічний підмет постає у постдієслівній позиції, тоді як інша, канонічно постдієслівна складова з'являється у початковій позиції» [83, с. 12].

Згідно з О. Фадєєвою та О. Ануріною, інверсія спричиняється віддаленим знаходженням один від одного синтаксично пов'язаних між собою членів речення [71, с. 409].

Англійський лінгвіст Д. Ліч визначає інверсію як «зміну порядку слів у реченні, особливо зміну положення підмета і присудка [93]. Професор та

мовознавець А. Смирницький також зазначає, що прямий і зворотній порядок слів у мові визначається взаємним положенням підмета і присудка.

З іншого боку, на думку Д. Кристала, інверсія – термін, який використовується в граматичному аналізі для позначення процесу або результату синтаксичної зміни, в якому конкретна послідовність складових розглядається як зворотний бік іншої [87].

В Тлумачному словнику української мови за редакцією І. Білодіда інверсію окреслено як зміну звичайного порядку слів у реченні, щоб виділити смислову значущість певних його членів або надати фразі спеціального стилістичного забарвлення [64, с. 24]. Як бачимо, у вищезазначеній словниковій статті акцентовано увагу на функціональному аспекті інверсії.

Подібним чином функціональну спрямованість інверсії витлумачують автори «Словника лінгвістичних термінів», які вважають інверсію зміною «...прямого (звичайного) порядку слів у реченні з метою виокремити смислову значущість певних його елементів або для додавання специфічного стилістичного забарвлення» [21 с. 93-94].

Окрім зазначеного словника, на функціональному аспекті інверсії наголошується в роботах інших дослідників. Наприклад, Ольга Ахманова описує інверсію як «порушення звичайного розташування (порядку слідування) слів і словосполучень, які утворюють речення, в результаті чого «переставлений» елемент речення стає виділеним і отже привертає до себе увагу (набуває особливої психологічної або стилістичної конотації) [5, с.176].

Суголосною з О. Ахмановою є думка І. Арнольд, яка вважає, що результатом інверсії є виділення певного елемента, що отримує спеціальні конотації емоційності або експресивності [3, с. 219].

Дослідниця В. Кочетова вважає інверсію одним із способів навмисної перестановки елементів речення з метою вираження особливого емоційного значення [39, с. 245].

На думку Н. Давидової, інверсія виконує у реченні такі функції, як логічна, граматична, експресивна, комунікативна, прагматична та структурно-семантична [25, с. 89].

Емфатична інверсія також має на меті привернути увагу слухача та зосередити його увагу на певній частині речення, яку мовець вважає найбільш значущою, іншими словами, з метою підкреслення комунікативного центру висловлювання та надання реченню більшої виразності й емоційності, змінивши його стилістичне забарвлення [27, с. 86].

Дослідниця В. Кочетова вважає, що використання інвертованого порядку слів допомагає виразити найрізноманітніші відтінки емоцій у розмові або промові [40].

Найбільш повне визначення інверсії як лінгвістичного феномену в контексті функціональної спрямованості наводить український дослідник А. Загнітко, який репрезентує інверсію як:

- 1) порушення звичного порядку слів речення, що найчастіше пов'язано з актуальним членуванням;
- 2) стилістичну фігуру, яка утворюється завдяки зворотному порядку слів, аби надати більшої виразності мовлення;
- 3) одну зі стилістичних фігур поетичного мовлення, що слугує емоційно-смісловому підсиленню вислову за допомогою порушення звичного граматичного порядку слів у реченні;
- 4) предикативну зміну порядку слів, коли присудок-предикат, який знаходиться в реченні в ініціальной позиції, надає певної виразності [29, с. 365].

Найбільш типовими випадками вживання емпатичної інверсії в англійській мові видатний лінгвіст О. Смирницький вважає такі:

- у питальному реченні, де інверсія здебільшого є частковою [65, с. 71-72]. Зауважимо, Є. Жибер також зазначає, що інверсія завжди відбувається в питальних реченнях, де дієслова або допоміжні слова передують підмету, проте в такому випадку інверсія не надає реченню емпатичності. Аналогічно інверсія відбувається в окличних реченнях, де додаток передує присудку та підмету, попереду якого також знаходиться *Wh-слово* (*What a beautiful room is it!*) [27, с. 85-86]; в окличних речення;
- у підрядних умовних реченнях без сполучника *if* (*Were I there ...*). В таких випадках спостерігається здебільшого також часткова інверсія (*Should you see him...; Were I you, I would cancel my trip; Had he known, he would have made arrangements*);
- у реченнях, де в ініціальной позиції знаходиться обставина, що передає негативне значення, наприклад: *hardly, scarcely, no sooner, only, seldom, never* тощо;
- у реченнях, в яких а) предикативна частина передує дієслову *to be* (*Bright and sunny was the morning*) і б) прийменник розташований у препозиції до предикату (*In ran the boy*);
- у реченнях, де ініціальну позицію займає поширена обставина місця та напрямку (*Down the frozen river came a sledge drawn by dogs*);
- у простих реченнях із *Subjunctive I*, які вживаються при вираженні прохання, пропозиції, вимоги, побажання в теперішньому, майбутньому та минулому часах (*Long live Freedom!; Do not you go!*).

Згідно з І. Арнольд, типовими випадками вживання емпатичної інверсії є:

- прямий додаток, який використовується в ініціальнойній позиції (*Her love letters I returned to the detectives for filing*);
- речення з уособленим означенням, вираженим прикметником або кількома прикметниками, які знаходяться до іменника у постпозиції, що надає висловам урочистого, архаїзованого, піднесеного характеру, ритмічно його організовує, може акцентуватися прислівниками або сполучниками і навіть набуває відтінку предикативності (*Spring begins with the first narcissus, rather cold and shy and wintry. DH Lawrence; In some places there are odd yellow tulips, slender, spiky, and Chinese-looking. D.H. Lawrence*);
- підрядне речення в ініціальнойній позиції. (*Whether she changes or does not change now I do not care. JB Priestley*) [3, с. 222-223].

Слід зазначити, що класифікація І. Арнольд частково збігається з класифікацією О. Смирницького, а саме в тому, що дослідниця також виокремлює 1) предикатив, що виражається іменником або прикметником, який передує іменнику і дієслову-зв'язці та 2) обставини, які висуваються в ініціальнойну позицію й акцентують підмет, який переходить на останнє місце в реченні, що також є емпатичною позицією [там само, с. 222-223].

Дослідник Є. Жибер до найбільш типових випадків інверсії відносить речення, де:

- прикметник вживається після іменника, який він модифікує (*the soldier strong*);
- присудок передує підмету (*shouts the policeman*);
- прийменник вживається у постпозиції до іменника (*worlds between*) [27, с. 85].

Слід зазначити, що інверсія також вживається у репліках типу *So did I, Neither do I (Nor do I)*; після *so, than, so such* в ініціальнойній позиції, а також в підрядних реченнях результату.

Як бачимо, дослідниками виокремлюється значна кількість найпоширеніших випадків використання емпфатичної інверсії у реченні в англійській мові.

1.3. Політичний дискурс та його особливості

Останнім часом термін «дискурс» посідає одне з центральних місць у гуманітарній сфері. Він тісно пов'язаний із різними напрямками, як-от: філософія, психологія та семантика. Важливо розглянути його з лінгвістичної точки зору.

Термін «дискурс» походить від латинського «discursus», також співвідноситься з французьким «discours». Його значення, згідно із Словником сучасної лінгвістики, має декілька незначних відтінків – його можна тлумачити, як спосіб мовлення, що поєднується із змістом висловлювання чи «вербалізована мовленнєва діяльність, витлумачувала як сукупність процесів, що мають як лінгвістичний, так й екстралінгвістичний вияви і здійснювані носіями конкретної національної лінгвокультури» [29, с. 209].

Cambridge Learner`s Dictionary дає таке визначення дискурсу: «*a speech or piece of writing about a particular, usually serious, subject*» (виступ чи твір про певну, як правило серйозну, тему) [84].

Питанням дискурсу, в тому числі політичного, займалися Т. ван Дейк, Ж. Курте, Л. Щерба, О. Шейгал, О. Мусаєва, Т. Ніколаєва, Н. Арутюнова, Г. Кук, С. Виноградов, К. Серажим.

Нідерландський мовознавець Т. ван Дейк описує термін «дискурс» як комунікативну подію, яка відбувається між тим, хто говорить, та тим, хто слухає, в певному часовому, просторовому та іншому контексті. Таке комунікативне

дійство може бути усним, письмовим, мати вербальні та невербальні ознаки [12, с. 460].

За французьким дослідником Ж. Курте, дискурс – це багатоскладова одиниця, що створюється за допомогою безлічі спеціально відібраних та поєднаних мовних одиниць, що є основою для мовних актів, які є актами комунікації, як фрагментів певної цілісності [86, с. 28].

Дослідник С. Виноградов описує дискурс як закінчене комунікаційне дійство, суть якого полягає у взаємодії учасників спілкування за допомогою вербальних текстів та/або інших знакових систем в конкретній ситуації та певному соціокультурному просторі [14].

Згідно з дослідницею Н. Д. Арутюною, дискурс – це взаємопов'язаний текст разом із екстралінгвістичними, соціокультурними, прагматичними та іншими чинниками [4, с. 136-137], а Г. Кук вбачає поняття дискурсу як взаємозв'язок тексту з контекстом [85].

Лінгвіст А. Кибрик трактує дискурс як «єдність двох сутностей, що представляє собою процес мовної комунікації і об'єкта, який утворюється в її результаті – тобто тексту. Він вважає, що така єдність дає можливість вивчати і як процес, який утворюється у часі, і як структурний об'єкт. Дискурс можна вивчати як розгорнутий в часі процес, так і структурний об'єкт [36, с. 1].

Український вчений Ф. Бацевич підкреслює, що термін «дискурс» є доволі розмитим та знаходиться десь «посеред тексту, контексту, функціонального стилю, підтексту тощо. Тому лінгвіст розмежовує два глобальних підходи, в яких є спільні риси з точки зору комунікативної лінгвістики:

1) «...дискурс, що являє собою текст у контексті життя» з усіма відповідними його аспектами і формами. Відповідно до цього підходу дискурс існує переважно в текстах, в яких наявна особлива лексика, граматики та значення. За його словами, «будь-який дискурс є одним із множинних вимірів та світів»;

2) «...дискурс як форма комунікативного дійства та мовний потік, в якому існують різні форми вираження (усна, письмова, внутрішня, паралінгвістична), відбувається в рамках певного комунікаційного каналу та контролюється учасниками дискурсу. Більше того, дискурс у цьому розумінні є сукупністю розумових мовних та позамовних чинників залежно від об'єкта спілкування і призводить до формування різних мовленнєвих жанрів [7, с. 30-31].

Дослідники Є. Кожем'якін та Є. Переверзев стверджують, що дискурс – це особливо організована систематичність висловлювань та думок, що утворилася в соціальних та історичних межах, сприйняття яких дає можливість підтримувати і змінювати відносини домінування і підпорядкування в суспільстві [59, с. 76].

Науковці Ю. Детинко та Л. Кулікова характеризують дискурс як «впорядковане і систематизоване використання мови (та інших семіотичних систем), що орієнтується на конкретну суспільну практику і обумовлене соціальними, ідеологічними та когнітивними факторами» [26, с. 20].

Політичний дискурс є окремим видом дискурсу, який здійснюється як у внутрішньополітичному, так і в зовнішньополітичному просторі. Він прямо пов'язаний із певною верствою людей – політичними діячами, які відображають мовний, культурний та політичний рух країни, але й мають свої особисті – мовні риси. Зазвичай у мовознавстві політичний дискурс можливо пов'язати з такими термінами, як мовленнєва діяльність, монолог, діалог, мовленнєва ситуація.

На думку К. Серажим, політичний дискурс являє собою комунікативну практику, що відбувається в політичному просторі [62].

У розумінні К. Волобуєва, політичний дискурс – це «особливе явище, що має особливе соціальне значення в житті суспільства і частотний прояв. В політичному дискурсі визначається як інституційна комунікація, яка, при порівнянні її з особистісно орієнтованим спілкуванням, використовує певну систему професійно орієнтованих знаків, іншими словами, має власну підмову, а

лексику, фразеологію і пареміологію, тобто розділ філології, що досліджує вислови, приказки та прислів'я [17, с. 131].

Політичний дискурс, за тлумаченням Базилєва, – це «певна семіосфера, тобто простір, що необхідний для існування та функціонування мови, комунікативних практик, які можливо розглядати і в реальному, і в потенційному (віртуальному) аспектах. У реальному вимірі мова йде про дискурсивні події, дійсну мовленнєву діяльність у конкретному просторі, що характеризується певним процесом та має зв'язки із дійсністю. До цього також відносяться лінгвістичні твори, або ж тексти, що реалізуються завдяки цієї діяльності, в сукупності лінгвістичних, паралінгвістичних, а також екстралінгвістичних чинників [6, с. 14].

Значний поштовх у розвитку політичної комунікації у західних дослідженнях спостерігається наприкінці ХХ ст. через розширення кола інтересів наукової спільноти, при якому враховують нові умови взаємодії мови, влади та соціуму. До них можна віднести політкоректність, соціальну толерантність, дискурс тероризму, соціальну комунікацію в традиційній спільноті тощо [33, с. 159].

Галузь, яка утворилася через взаємодію двох самостійних наук – лінгвістики та політології, – лінгвополітологія, або політична лінгвістика, яка безпосередньо пов'язана з іншими сучасними лінгвістичними царинами, зокрема, прагмалінгвістикою, комунікативною та когнітивною лінгвістикою [50].

На думку А. Чудінова, характерними особливостями сьогоднішньої лінгвополітології є основні риси мовознавства: 1) антропоцентризм (вивчення мовних явищ починається з мовної особистості); 2) експансіонізм (розширення проблем досліджень лінгвістики); 3) функціоналізм (вивчення мови в її функціонуванні); 4) експланаторність (намагання не просто описати мовні явища, але й пояснити їх) [77, с. 4].

Специфічною особливістю англійського політичного мовлення є ораторський стиль, за допомогою якого можна переконати аудиторію та завоювати її прихильність, тобто він є інтонаційно оформленим. Коли усний виступ задалегідь підготовлений, його характерними рисами є середній темп, ритмічна організація, чітка артикуляція, а також додаткові акценти на певних частинах, які слід виділити. У публічному виступі переважає спадний тон; в ораторському мовленні наявні висхідно-спадний та спадно-висхідний тони, функція яких полягає в наданні більшої виразності, новизни або значущості. Ритмічна організація речень вирізняється помірністю та виразністю. Ця чіткість досягається завдяки виділенню наголошених голосних та фразовому наголосу, який допомагає визначити смисловий центр речення.

Доречно вважати, що мовлення політиків має бути фонетично вірним, слідувати всім правилам певної мови. Іншими словами, бути зразковою. Незважаючи на те, що фонетичні норми мови є досить сталими і майже незмінними та мають підпорядковуватись орфоепічним нормам мови, вони є рухливими та можуть змінюватися залежно від внутрішніх або навіть зовнішніх чинників [34].

Згідно з Л. Щербою, емпатичний наголос визначає модальні ознаки та за допомогою подовження голосних або приголосних висловлює позитивне чи негативне ставлення спікера по відношенню до висловлювання [48, с. 15-16].

Інтонолог Т. Ніколаєва також наголошує на безпосередньому інтересі до просодичної сторони мовлення, що є однією з важливих рис фонетики в цілому [57]. А ось О. Мусаєва вивчала просодичну оформленість політичної мови підготовленого характеру та особливості ораторського мистецтва [55].

Ще одна важлива особливість ритмічної організації публічного політичного виступу – це пауза, яка використовується з метою привернути увагу слухачів до певної важливої частини висловлювання [78].

Паузи можна поділити на синтаксичні (синтагматичне членування), логічні (виокремлення смислових компонентів висловлювання), емпатичні (емоціональне виділення) та паузи коливання (невпевненість спікера при виборі стилістичних засобів). Ще один вид пауз – прагматичний, що слугує навмисному виділенню певних елементів, особливо він використовується в політичній промові, яка готується заздалегідь. Прагматична пауза запланована та допомагає звернути увагу на особливо важливу інформацію, її наявність зумовлена свідомим вибором мовця.

Якщо брати до уваги лексику та фразеологію, в них можна простежити найбільш помітні зміни, адже кожен новий історичний етап держави стає причиною «перебудови» у певній мові, допомагає їй оновити свій словниковий запас [11].

При дослідженні особливостей мови в політичному дискурсі впливають дві основні проблеми – мова влади та влада мови. Мова влади – мовні засоби та прийоми, які використовуються теперішньою владою та є проблемою вивчення звичайної лінгвістики. Влада мови – те, в який спосіб ці мовні засоби та прийоми впливають на масову свідомість та вивчаються політичною лінгвістикою [33, с. 160].

Функціональна особливість дискурсу політичної комунікації по відношенню до інших типів дискурсу полягає у «використанні як інструмента політичної влади, яка здійснюється в одержанні, боротьбі, здійсненні, розподілі, передачі та стабілізації влади». Тож основними цілями політика в політичному дискурсі є: 1) спонукання адресата віддати свій голос на виборах за певного кандидата, партію, блок, рух; 2) завоювання авторитету або зміцнення свого іміджу; 3) вмовляння адресата погодитися з мовцем, його думкою, прийняти його точку зору; 4) навіювання певного емоційного настрою, емоційного стану

адресата; 5) надання адресатові нових знань, уявлень про предмет і об'єкт, проінформування адресата про свою позицію з певного питання» [17, с. 131-132].

На тлі відносин розподілу влади, заборони та регуляції основними функціями політичного дискурсу є інформувальна, інструментальна, нормуюча, легітимізуюча і прогнозуюча, які виокремлюють дослідники Переверзєв та Кожем'якін. Саме на основі інституційної взаємодії між дискурсами політики і ЗМІ відтворюється інформувальна функція. Тобто процес інформування є не тільки функцією політичного дискурсу, а й важливою умовою для підтримки владних відносин в суспільстві. Проте ЗМІ значно впливають на політичний дискурс та володіють майже монопольним правом на реалізацію його інструментальних функцій. Нормуюча, легітимізуюча і прогнозуюча функції являють собою центральні елементи владних взаємин у соціумі [59, с. 77].

Одне з важливих місць у семіотичному просторі політичного дискурсу посідає афористика. На думку мовознавців Є. Верещагіна та В. Костомарова, до мовних афоризмів можна віднести 1) прислів'я та приказки; 2) крилаті вислови; 3) лозунги, гасла та 4) суспільно-наукові та природничо-наукові формулювання [13 с. 74]. Афористика у політичному полі є мовним відображенням політичної комунікації, адже за допомогою цього політика можливо впізнати в дискурсі. Характерні особливості афоризмів – це новизна, креативність думки, лестоці, агітаційний підтекст та маніпулятивний характер, що створює сприятливі умови для впливу на слухача завдяки «зовнішньому обрамленню та внутрішньому змісту» [33, с. 160].

Успішність політичного мовлення залежить як від специфіки певного виступу, його стилістичних особливостей, так і від задуму автора, але надзвичайно важливо, щоб усі структурні елементи були добре укладені згідно з усіма нормами, особливо у просодичному аспекті, адже правильна інтонація впливає на сприйняття мовлення спікера [10].

Розуміння політичного дискурсу включає особистісно орієнтовану та статусно орієнтовну комунікацію, отже можна розподілити його види від найбільш інституціональних (міжнародні перемовини, офіційні зустрічі лідерів держав, підписання угод, публічні політичні виступи, промови політиків, публічні політичні дискусії) до неформальних (листи та телеграми, розмови про політику з незнайомими людьми, у колі сім'ї тощо) [74, с. 180-187].

Зв'язок між мовою та політикою обумовлюється тим, що без спілкування неможливо побудувати жодного політичного режиму. Мова використовується політиками для наказів, інформування, брифінгів, звернень, дебатів тощо. Більшість політичних актів по суті є мовленнєвими актами, тому політиці взагалі значною мірою властива дискурсивна природа. Тому зараз доцільно розглядати мову в якості елемента політичного поля, а не як способу відображення політичної дійсності [88].

Отже, політичний дискурс розглядається як усні або письмові мовленнєві утворення, які безпосередньо стосуються галузі політики та реалізуються вербально або екстравербально завдяки лінгвостилістичним властивостям. Основна мета емпізи у політичному дискурсі полягає у виокремленні найважливіших думок під час спілкування, що уможливорює ефективний вплив на слухачів.

Висновки до першого розділу

Протягом довгого часу емпіза, яка надає мові емоційної виразності, значущості та індивідуальності, продовжує бути предметом академічного інтересу та лінгвістичних досліджень.

У першій частині магістерської роботи було розглянуто підходи до визначення терміну «емфаза» як в роботах науковців, які стояли у витоків дослідження цього явища, а також в сучасній лінгвістичній парадигмі.

Окреслено проблему зіставлення термінів «емфатичність», «експресивність» та «емоційність», які мають певні спільні риси, проте відрізняються один від одного.

У дослідженні виділяємо три види емфатичних засобів: лексичні, граматичні та лексико-граматичні.

Використання емфази у політичній комунікації допомагає виокремити необхідну інформацію, певним чином вплинути на слухача та привернути увагу до конкретних речей.

Дослідження емфатичних засобів у політичному дискурсі дає змогу краще зрозуміти, що саме намагається підкреслити політик у своєму мовленні, а також, як це впливає на аудиторію.

РОЗДІЛ 2. МОВНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕМФАТИЧНОСТІ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ДЖЕРЕМІ ХАНТА

Об'єктом даного дослідження є британський політичний дискурс сьогодення, представлений промовами відомого британського політика – Джеремі Ханта. Всебічний та комплексний аналіз політичних виступів Д. Ханта проводився за допомогою текстів промов, які є у вільному доступі у мережі Інтернет. Аналіз включає виступи різних років та тем, що дозволяє більш об'єктивно точно дослідити реалізацію емфатичних засобів у промовах Д. Ханта.

Відсоткове співвідношення мовних засобів створення емпізи у політичному дискурсі Джеремі Ханта (за результатами нашого дослідження) зображено на *Рис. 2.*:

Рис. 2. Співвідношення мовних засобів реалізації емпізи в політичному дискурсі Джеремі Ханта

2.1. Лексичні засоби актуалізації емпізи в політичному дискурсі Джеремі Ханта

Лексичні засоби являють собою один із потужних засобів емпізації. У політичному дискурсі лексичні засоби емпізи мають неабиякий вплив на слухача.

У нашій роботі при аналізі реалізації емпітичних лексичних засобів виокремлюємо зворотні займенники, абсолютні форми присвійних займенників, інтенсифікатори, паратентичні елементи, структури типу *Such (a)...*, *What (a)...*, *Neither ... nor*, *Either ... or*; моделі з подвійним запереченням (*Not + Adjective with the negative prefix*; *Not + without + N*; *By no means + Adj/Adv with the negative prefix*), а також структуру *Too ... to V₀*.

Зворотні займенники допомагають надати інформації емпітичності, адже демонструють певну її самостійність. Прикладом є виступ Д. Ханта 2016 року до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту, де він заявляє, що у 2006 році мав досвід, який змінив його життя, коли він особисто відвідав Освенцім разом із фондом освіти Голокосту:

(1) *In 2006, I had the life-changing experience of visiting Auschwitz **myself** with Holocaust Education Trust. The trip was led by the inspirational Rabbi Barry Marcus, who many of you will know [126].*

У цьому прикладі увага акцентується на дії, що була виконана особисто Д. Хантом. Подібними прикладами є такі:

(2) *Which is why I wanted to come here to see it **for myself** [108];*

(3) *It has – as I have seen **for myself** – a devastating effect on staff morale and self-confidence [108];*

(4) *There's a simple test every layer of the health and social care system should be applying. And that is to ask: is this the care I would wish **for myself**, or for a loved-one?* [102].

У наведених вище зразках репрезентовано структуру *Prep + Pro*, що демонструє власний досвід Д. Ханта.

Одним із лексичних засобів створення емпізи є використання абсолютної форми присвійних займенників (*mine, yours, hers, his, theirs, ours*). Емпітичного забарвлення в такому випадку набуває модель (*Adj*) + *N* + *of* + *Possessive Pronoun*. Прикладом слугує виступ Д. Ханта, в якому він наголошує на тому, що його останнім пріоритетним викликом є удосконалення використання технологій задля того, щоб лікарі первинної, невідкладної та екстреної допомоги працювали без використання паперових записів уже до 2018 року:

(5) *The final challenge is **a personal priority of mine**: making better use of IT to free up time for frontline staff* [112].

Схожим ілюстративним матеріалом є наступний:

(6) *Creating opportunities for those who really need them – whether in this country or in the developing world – will be **a major preoccupation of mine** for as long as the people of South-West Surrey give me the privilege of representing them in this House* [97].

У наведеному матеріалі бачимо, що виокремлюються та акцентуалізуються власні наміри та турботи Д. Ханта.

Наступним лексичним засобом вираження емпізи в політичному мовленні Джереї Ханта є інтенсифікатори. Інтенсифікаторами називають особливий клас прислівників, що посилюють інтенсивність семантики мовних одиниць, з якими вони синтаксично пов'язані [9].

Інтенсифікатори виступають простим, проте досить дієвим способом виділення певної інформації за допомогою прислівників *really, incredibly,*

remarkably, completely, extremely, а також до цього переліку відноситься *very*, хоча його інтенсивність є значно нижчою.

Зразком використання інтенсифікатора *really* є промова Д. Ханта 2014 року щодо покращення медичного догляду. Політик вважає, що слід правильно розподілити фінансування та запровадити нову культуру догляду:

(7) *This is **really important** because we should not think we can unlock £2.5 billion in one go with a new policy* [109].

Далі представлено інший ілюстративний матеріал використання інтенсифікатора *really*:

(8) *I am **really pleased** to be here at the Royal Surrey this morning – and many thanks to you Nick for hosting us* [111];

(9) *It's **really important** to stress that this is not the picture in most of the NHS or social care system* [102];

(10) *This is **really important** because we should not think we can unlock £2.5 billion in one go with a new policy* [109];

(11) *And most of all tell them that if they're **really worried** about the NHS being destroyed, then there's one thing they can do.*

Варіативна модель *Adv + Adv* вживається Джеремі Хантом на конференції 2019 року, присвяченій переслідуванню християн. Політик дякує іншим за підняття гострого питання та сподівається, що Міністерство закордонних справ робить усе можливе задля покращення ситуації щодо цієї проблеми:

(12) *... but we are very, very serious about doing what we can and we're incredibly grateful for the support of many people here and many people outside as we in the Foreign Office go on a journey and think **really hard** about what we could do better* [128].

Джеремі Хант використовує й інші інтенсифікатори, наприклад *incredibly*. Під час свого виступу на Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту політик

починає промову з привітання, де вживається інтенсифікатор *incredibly* для надання більшої значущості тому факту, що для Д. Ханта бути на цьому заході є великою честю:

(13) *Ambassador, distinguished guests, Ladies and gentlemen, I'm **incredibly honoured** to be here today as we remember those 6 million* [126].

Схожими зразками вживання *incredibly* є наступні:

(14) *Many families find it **incredibly hard** to access the care they want with or without means-tested support from the state* [124];

(15) ***Incredibly simple** – but **incredibly effective** at reducing emergency admissions by making good care accessible from inside your own home* [112];

(16) *I know the public are **incredibly grateful** – and I also know how much you will be doing to cheer up people in your care who would rather be home with their families even if they can't this year* [112].

Іншим прикладом є модель *Adv + Adj*, яку Д. Хант використовує під час обговорення сучасних технологій у медицині, щоб допомогти пацієнтам з певними проблемами:

(17) *But now entrepreneurs have developed a simple attachment for an iPhone which can take an **incredibly powerful** and **accurate** picture inside someone's ear* [114].

Тож бачимо, що прислівник *incredibly* у ролі інтенсифікатора вирізняється серед інших більшою потужністю.

Наступним інтенсифікатором є прислівник *very*, проте його інтенсивність поступається вищезгаданім. Прикладом використання *very* Джеремі Хантом є конференція щодо переслідувань християн:

(18) *Archbishop, bishop, distinguished guests, ladies and gentlemen, a **very warm** welcome this morning to this **very important** occasion and **very significant** launch* [128].

Як бачимо, Д. Хант починає свій виступ із привітання, де кілька разів використовує інтенсифікатор *very* для того, щоб надати важливості одразу декільком елементам речення. До схожих випадків вживання *very* віднесемо наступні приклади:

(19) *It raises **very serious** questions about the security of British shipping and indeed international shipping in the Straits of Hormuz* [129];

(20) *And as happened after the Salisbury nerve agent attack, when 28 democracies came together and expelled 153 Russian spies that was the biggest coordinated expulsion in the history of diplomacy. And sent out a **very powerful** message* [127];

(21) *... nearly 7 in 10 service users were extremely or **very satisfied** with their care and support over the last 3 years, and 81% of adult social care providers are rated as good or outstanding* [124].

Наступними емфатичними лексичними засобами є паратентичні елементи, тобто вставні слова, наприклад, *indeed*, *undoubtedly* та інші, що використовуються для надання додаткової інформації або пояснення. Так, на конференції 2018 року щодо відносин Великобританії та Франції Д. Хант висловлює думку стосовно того, що країна ніколи не вбачала важливість перебування в ЄС через те, що досвід Великобританії є іншим. Політик наголошує, що для більшості британців їхня концепція Європи ніколи не була синонімом Європейського Союзу. В цьому випадку політик вживає в реченні *indeed* в ініціальной позиції:

(22) ***Indeed** for most British people, their concept of Europe has never been synonymous with the European Union* [123].

За допомогою *indeed* у проілюстрованих зразках виражається певна істинність твердження. Схожими прикладами використання *indeed* є:

(23) ***Indeed**, the falling cost of overseas holidays has been one of the great social advances of the last half century* [100];

(24) ***Indeed**, the highest praise of all came from the country that can often be our sternest critic when the French newspaper La Tribune said that GREAT is the most effective global marketing campaign since the Big Apple campaign for New York [100];*

(25) ***Indeed**, the falling cost of overseas holidays has been one of the great social advances of the last half century [100];*

(26) ***Indeed**, my view is that it is precisely that mix which gives it its strength – because we have made a choice – for nearly 200 years – to work together [123].*

Лексична одиниця *indeed* також вживається у середині речення. Наприклад, під час першого в історії Всесвітнього саміту з питань безпеки пацієнтів на рівні міністрів Д. Хант розповідає про фатальний випадок з одним із хворих, причиною чого стала ін'єкція в хребет:

(27) *The intravenous drug was highly toxic – **indeed** fatal – if administered to the spine [117].*

Іншими прикладами вживання *indeed* слугують:

(28) *It raises very serious questions about the security of British shipping and **indeed** international shipping in the Straits of Hormuz [129];*

(29) *Last Sunday, many people here will have been going to church, as **indeed** was the case in the Philippines at the Cathedral of Our Lady of Mount Carmel in the Southern Philippines [128].*

Наступним паратентичним елементом, що виражається прислівником, є лексична одиниця *undoubtedly*, яка використовується для того, щоб підкреслити вірність думки. Прикладом його вживання є промова Джеремі Ханта, в якій політик наголошує на неможливості порівняння кількості смертей через хвороби та авіакатастрофи:

(30) *And while modern airplanes are **undoubtedly highly complex**, they are nowhere near as complex as the human body [117].*

Іншими паратентичними елементами, що, згідно із В. Каушанською [35, с. 263], виражаються прислівниками, які певною мірою слугують словами-зв'язками, є *therefore, firstly, secondly, thirdly, finally, nevertheless anyway, otherwise* та інші. Наприклад, у виступі 2015 року Д. Хант обговорює болюче питання сучасності – нестачу медичного персоналу:

(31) *We **therefore** need to focus our recruitment on the most under-doctored areas where the problems are most acute* [113].

Джеремі Хант використовує прислівник *therefore* з метою приділення уваги найбільш слабким місцям у сфері кадрового забезпечення.

Іншими прикладами, які ілюструють вживання *therefore* у політичному дискурсі Д. Ханта, є:

(32) *We **therefore** need CCGs and local authorities to collect full real time total NHS and social care cost information by patient and service-user* [110];

(33) *I hope **therefore** that from today in hospital board meetings up and down the country one simple change happens* [109];

(34) *I have **therefore** today decided to do that* [119].

Паратентичні елементи, які виражаються прислівниками *surely* або *certainly*, слугують надання впевненості у висловлюванні [35, с. 263]. Приклад ідентифіковано в промові Д. Ханта на конференції Асоціації місцевого самоврядування. Політик заявляє, що турбота про літніх людей – одна із найважливіших сфер, де держава має взяти більше відповідальності нас себе:

(35) *The third and perhaps most important area where we need to take more personal responsibility is around care for the elderly. Here yet again health and local government must **surely** work together* [115].

У наведеному ілюстративному зразку Джеремі Хант використовує *surely*, щоб посилити своє твердження та бути більш переконливим. Він наполягає на тому, щоб охорона здоров'я та місцева влада працювали разом.

До схожих випадків вживання *surely* віднесемо наступні:

(36) *It would **surely** make more sense for local authorities to plan their smoking, alcohol, drugs and obesity strategies alongside NHS colleagues who have a direct financial interest in making them successful* [110];

(37) *Taken together these changes could save a significant part of the Forward View's £22 billion – and combined with local innovation we can **surely** find the rest* [112].

(38) *History will **surely** judge that the United States lived up to Roosevelt's challenge* [122];

За таким принципом Д. Хант використовує паратентичний елемент, виражений прислівником *certainly*. У промові 2012 року Джеремі Хант говорить про успіхи команди Великобританії у Олімпійських іграх, проте наголошує на тому, що зє одним великим досягненням був стрімкий розвиток інтернет-мереж та цифрового зв'язку:

(39) *The last few weeks have been dominated by the Olympics. Team GB have **certainly** been faster, higher and stronger* [99].

Особливого значення у політичних промовах Джеремі Ханта набувають паратентичні елементи, виражені прислівниками *firstly*, *secondly*, *thirdly*, які надають певної структурованості висловлюванню та чітко розподіляють важливі думки на частини, що допомагає ефективніше впливати на слухачів. Промова Д. Ханта від 2011 року щодо спортивних ігор у школах містить ряд інтенсифікаторів, які віддзеркалюють важливість шкільного спорту для дітей та їхнього здоров'я:

(40) ***Firstly**, because regularly taking part in physical activity brings huge benefits in terms of health and wellbeing. **Secondly**, because with more than 1 in 7 children classed as obese, sport is a vital part of the drive against childhood obesity. **Thirdly**, because participation in sport has been proven to reduce the chances that at-*

*risk teenagers will commit anti-social behaviour. **Fourthly**, because organised physical activity helps to boost concentration and feeds through directly into improved academic performance. And **last but not least** because competitive sport in particular prepares people for life in a way that little else comes close to [98].*

Отже, завдяки структурності, яка досягається у мовленні Д. Ханта за допомогою прислівників *firstly, secondly, thirdly*, слухач чітко розуміє інформацію та сприймає її набагато легше.

Іншим ілюстративним матеріалом є гастропгі приклади:

(41) ***Firstly**, by cutting down on the ludicrous amounts of time they have to spend chasing different organisations for payment by allowing everyone access to GPs' own payments system. **Secondly**, to stop the pointless referrals from hospitals back to GPs when they miss an appointment – a total waste of professional time that accounts for around 3% of all GP appointments. **Thirdly**, we must make general practice truly paperless by 2018. Embarrassingly someone told me that we believe the NHS is currently the world's largest purchaser of fax machines [114].*

Іншим прислівником, за допомогою якого акцентується інформація у політичному дискурсі Д. Ханта, є прислівник *nevertheless*, проте йому притаманний відтінок протиставлення. Прикладом слугує виступ Д. Ханта 2016 року стосовно контрактів з молодшими лікарями, де він висловлює думку щодо контрактів з лікарями, проте був би згідний знову повторити свої заяви:

(42) ***Nevertheless**, I am happy to reiterate those statements to the hon. Lady [118].*

У політичному дискурсі Д. Ханта широко представлені лексичні емпатичні структури, що поділяються за формою на стверджувальні та заперечувальні. До стверджувальних відносяться *Such (a/an), What (a/an)* та *Either ... or*, до заперечувальних – *Not + without + N* та *Neither ... nor*. Також доцільно виокремити

структуру *too ... to V₀*, яка є стверджувальною за формою, проте слугує акцентуації негативного результату.

Лексична емпатична структура *such (a/an)* використовується в мовленні задля того, щоб зробити акцент та додати більшої важливості інформації у висловлюванні. Наприклад, під час виступу Джеремі Ханта щодо партнерських відносин Великобританії та ЄС після Брекзиту наголошується на необхідності пам'ятати урок історії про те, що торгові відносини завжди відігравали ключову роль і вони виступають основою всіх інших відносин:

(43) *The stakes are just too high: we must all do what we can to ensure **such a deal** is reached* [118].

Іншими прикладами вживання *such a* є такі:

(44) *And we can have confidence that **such an approach** will work because alliances built on shared values are always more durable than those based on transactional convenience* [121];

(45) *I have therefore asked Tony and Ruth to do a report for me on the feasibility of **such a festival**, how much it would cost and how it should be delivered* [100];

(46) *The British Prime Minister, David Lloyd George, said that Marshal Foch was the 'only general in the field with the necessary decision and vision to plan out **such a campaign**'* [123];

(47) *Whether real time information on hospital mortality rates, comparative data on surgery survival rates or the simple availability to a doctor of a patient's prescribing history before medication is administered – all should make closer the zero-harm NHS that is **such a priority** in the wake of Mid Staffs* [105];

(48) ***In such a situation** any government must do what is right for both patients and doctors* [119].

Окрім злічуваних іменників, зазначена структура також вживається з незлічуваними іменниками (*such + uncountable Noun*). Такий варіант структури

Д. Хант використовує у брифінгу щодо страйків молодших лікарів. Він додає, що уряд приділить особливу увагу персоналу великих центрів травматології, та усім трастам доведеться скасувати значні обсяги вибіркового догляду, щоб звільнити можливості консультантів та ліжка:

(49) *So far, the BMA has not been willing to provide assurances they will ask their members to provide urgent and emergency cover in areas where patients may be at risk and will continue to press for **such assurance** [116].*

Тож бачимо, як у наданому ілюстративному зразку підкреслюється ідея того, що уряд буде наполягати на конкретних гарантіях з боку Британської медичної асоціації.

Зазначена лексична емпатична структура також вживається з прикметником і репрезентована структурою *such a/an Adj + N*. У цьому випадку підсилення інформації стає ще більш значним. Наприклад, у промові Д. Ханта 2012 року щодо питань туризму у Великобританії зазначається, що не слід недооцінювати довгостроковий вплив забезпечення Лондона як одного з найважливіших і найцікавіших міст на планеті з великими можливостями для бізнесу:

(50) *Of course, we were always going to see changes in visitor patterns during **such a big year** and there are inevitably some businesses that suffer short term consequences [100].*

Іншими прикладами вживання структури *such a/an Adj + N* є:

(51) *Today, the whole country is riding high on a wave of global, Olympic excitement. In Shakespeare's words: "On **such a full sea** are we now afloat... We must take the current when it serves, or lose our ventures" [100];*

(52) *Hundreds of thousands of our fellow citizens choose to live in each others' countries, where they make **such a valued contribution** [123];*

(53) *That is why when our countries have been attacked by terrorists, there was **such an outpouring of mutual solidarity** [123];*

(54) ***In such a landmark year**, with so much in our favour, isn't now the time to go further, to make this Olympic year a real turning point for UK tourism? To step up, if you like, from being a creditable finalist to winning the gold medal [100].*

Приклад структури *such Adj + uncountable N*:

(55) ***Such aggressive and malign behaviour** undermines the international order that keeps us safe [122].*

Ще однією варіацією структури є *such a/an + Adv + Adj + N*, що надає додаткового посилюючого ефекту, якщо порівнювати її з попередніми. Д. Хант вживає такий варіант структури, наприклад, у промові, присвяченій економічним та стратегічним відносинам Великобританії з іншими країнами, де політик оголошує продовження масової економічної кампанії з Китаєм та додає, що не слід недооцінювати можливості цієї країни:

(56) *We simply cannot afford **such a comparatively small share of such an important market** [100].*

Наступна лексична структура *Either ... or* використовується для позначення двох або більше можливостей або варіантів вибору. Під час конференції, присвяченій стану медичної системи, Д. Хант стверджує, що разом із персоналізацією та профілактикою життєво важливим є захист особистих медичних даних, і якщо втратити впевненість громадськості щодо безпеки персональних даних, всі плани будуть неможливими:

(57) *And organisations that fail to act on her recommendations will face sanctions, **either** through the ICO **or** the CQC, including potentially both fines and the removal of the right to use shared personal data [112].*

У наведеному матеріалі бачимо варіант вибору, що ефективно впливає на слухача та дає можливість взяти її до уваги. Іншими прикладами слугують наступні:

(58) *This will bring a profound change in our ability to learn from unexpected or avoidable deaths, with every death **either** investigated by a coroner **or** scrutinised by a second independent doctor* [117];

(59) *And rightly so – because to suggest we need to choose between **either** a strong domestic offer **or** a strong international offer is a false dichotomy* [100];

(60) *The plan I have set out today would **either** resolve the key issues **or** show how they were going to be resolved* [135].

Слід зазначити, що структура *Neither ... nor* не притаманна політичному дискурсу Джеремі Ханта.

Наступною лексичною моделлю, наявною у дискурсі Д. Ханта, є *What (a/an) + N*, що також має на меті емоційно підсилити висловлювання та привернути увагу слухачів до інформації. Прикладом є використання *What (a/an) + N* у промовах Джеремі Ханта на конференції Консервативної партії Великобританії 2017 року, де політик говорить про те, що медичні сестри повинні мати можливість гнучко працювати, виконувати додаткові години в короткі терміни, швидше отримувати зарплату і робити власний вибір щодо пенсійних внесків, тому політик оголошує, що всім працівникам Національної служби здоров'я будуть запропоновані нові гнучкі умови роботи:

(61) *People like Deb – and **what a privilege** to listen to her this morning – made a choice* [120].

Подібним ілюстративним матеріалом слугують наступні приклади:

(62) *Let me start by saying **what an enormous pleasure** it is to be here today at Birmingham Children's Hospital* [109];

(63) *But as a government we can only create a climate that helps investment and expansion. And that means the support of the entire industry. I hope this year has shown **what a strong partnership** can achieve [100].*

Лексична емпатична структура є *too ... to V₀*, що вживається на позначення зайвої кількості чогось, «більше, ніж необхідно або бажано», є також своєрідним засобом вираження емпізи з метою надання висловлюванню експресивного забарвлення. Прикладом є виступ Д. Ханта на конференції у галереї «Тейт Модерн», де політик перераховує здобутки від проведення Літніх Олімпійських ігор у Лондоні 2012 р. і заявляє, що було так багато перших місць, що навіть складно перелічити:

(64) *2012 already has far **too many firsts to be able to list** [100].*

Схожим є наступний приклад:

(65) *And joining up a system which has allowed **too many people to fall** between the cracks [112].*

Іншим типом є модель *too + Adv + to V₀*, де акцент робиться на прислівнику. У виступі 2015 року Д. Хант заявляє, що країні потрібно вирішити проблеми, пов'язані з персоналом первинної медичної допомоги, адже через старіння населення та зміну очікувань споживачів спостерігається значне зростання попиту на прийом до лікаря:

(66) *People are simply finding it **too hard to see** their GP and GPs are finding it harder to give the kind of personal care that is the hallmark of their profession [112].*

Третім видом є структура *too + Adj + to V₀*, де увага фокусується на прикметнику. Прикладом такої варіації слугує виступ Д. Ханта під час виступу щодо зростаючої обізнаності пацієнтів у сфері медицини:

(67) *This is something that I believe we will all be talking about long after new models of care, accountable care organisations or any of the current 'hot topics' have long become **too normal to be interesting** [114].*

Політик заявляє, що зараз лікарям регулярно трапляються пацієнти, які знають навіть більше про своє рідкісне захворювання, ніж медичні працівники, що фундаментально змінює динаміку між лікарем і пацієнтом на партнерство або навіть таке, де пацієнт займає домінуючу позицію.

Схожим ілюстративним прикладом є дискурсивний епізод промови Джеремі Ханта на Національній консервативній конференції, де політик обговорює проблему медицини та медперсоналу та підкреслює, що у цьому питанні кожен працівник відіграє велику роль:

(68) *And make sure that throughout our NHS no individual is too small, too unimportant, or too irrelevant to matter* [107].

Лексичним засобом створення емпізи є також модель з подвійним запереченням *Not + without + N*, яка має позитивну конотацію, наприклад:

(69) *Their enthusiasm and passion for school sport has been vital in helping us to create a structure that will retain and build on the best of what we have now. Not without change. Not without improvement. Not without having to live with fewer resources* [98].

Як бачимо, політик вживає структуру *Not + without + N* для більшого підсилення інформації та дякує своїм колегам за їхній ентузіазм та пристрась до шкільного спорту, які були життєво важливими та допомогли створити необхідну структуру. Зауважимо, що подібні структури є поодинокими у політичному дискурсі Джеремі Ханта.

2.2. Граматичні емпітичні моделі в політичному дискурсі Джеремі Ханта

Створення емпізи у політичному дискурсі Джеремі Ханта також відбувається шляхом використання наступних граматичних засобів: 1)

емфатичний поділ дієслова; 2) порівняльна модель *more than ever* 3) псевдо-порівняльні моделі *as...as...* (*as good as, as much as, as long as*); *so much as, as much*; *as + Adj/Adv + as + anybody/anywhere/any/anything/ever*.

Зазначимо, що випадки використання емфатичного *do* у промовах Д. Ханта є доволі малочисельними. Одним із таких є виступ політика 2019 року щодо ролі Великобританії у світі після Брекзиту:

(70) *We are not a superpower and we don't have an empire. But we **do have** the fifth biggest economy in the world, the second biggest military budget in NATO, the third biggest overseas aid budget, one of the two largest financial centres, the global language ... [127].*

У наведеному матеріалі Джереми Хант стверджує, що хоч Великобританія не є всемогутньою, проте вона дійсно посідає важливе місце у світовій спільноті в багатьох сферах. За допомогою емфатичного *do* політик надає інформації певної важливості.

Наступною граматичною структурою є порівняльна модель *more than ever*, вживання якої зумовлене наміром мовця надати певній ситуації важливості у порівнянні з минулими подіями. Джереми Хант використовує структуру *more than ever + before*, що надає більшого смислового акценту та певної значущості. Наприклад:

(71) *... which is why we need effective, strong and expanding general practice **more than ever before** in the history of the NHS [113];*

(72) *... the World Bank and the World Trade Organisation – has combined with an American-led security umbrella to create the conditions for peace, stability and trade, allowing **more human beings to lift themselves out of poverty than ever before** in history [127];*

(73) *And the next time they question our record, tell them we've given our NHS **more doctors, more nurses and more funding than ever before** in its history [120];*

(74) *Having a rules-based international order has made us **more prosperous and successful than ever** before in the history of humanity [121].*

До псевдопорівняльних емпатичних речень відносяться обороти з формальним вираженням рівності. Незважаючи на те, що синтаксично вони нагадують порівняльні моделі і в них використовується порівняння *as ... as*, їх функція полягає у виділенні певної інформації, проте елемент порівняння в них відсутній.

Ілюстративним прикладом використання псевдопорівняльної структури *as much as* у політичному дискурсі Джеремі Ханта є промова 2019 року про утиски та переслідування християн, де політик заявляє, що у Великобританії після американців і китайців третя за величиною дипломатична мережа серед всіх країн та запитує, чи достатньо політики роблять для вирішення цього питання:

(75) *And as me and my team at the Foreign Office reflected on this, we wanted to ask ourselves a question as to whether the FCO, which has one of the best global networks of any diplomatic service – we basically after the Americans and the Chinese have the third biggest diplomatic network of any country alongside the French – and we wanted to ask ourselves a question as to whether we really are doing **as much as** we possibly could [128].*

У наведеному вище прикладі спостерігається псевдопорівняльна модель *as much as*, за допомогою якої виділяється певна інформація (досить часто певні числа чи розрахунки), проте в ньому відсутній елемент порівняння. Іншим ілюстративним матеріалом структури *as much as* є:

(76) *By one estimate, the illegal wildlife trade is the fourth most profitable criminal enterprise in the world, generating **as much as** \$23 billion [125];*

(77) *The World Bank estimates that governments lose **as much as** \$15 billion every year from illegal logging [125];*

(78) *Indeed what we used to call ‘Western’ values’ have in some ways become universal, adopted by citizens in Africa and Asia **as much as** Europe and America [122];*

(79) *As Conservatives we know that quality of care matters **as much as** quantity of money [122];*

(80) *I want to empower you so that aspiration – treasured by doctors **as much as** by patients – finally becomes a reality [113];*

(81) *Yet estimates suggest that missed GP appointments cost the NHS £162 million each year and missed hospital appointments **as much as** £750 million a year;*

(82) *Here in Virginia Mason, I understand that you have saved **as much as** \$15m through your improvements to patient safety [115];*

Подібною псевдопорівняльною моделлю до *as much as* є структура *as many as*, функція якої аналогічна, проте вона використовується зі злічуваними іменниками (*as many as + Countable N*) для виділення певної інформації стосовно кількості. Прикладом вживання структури є звернення Д. Ханта 2013 р. до медичних працівників Національної служби здоров'я, де він дякує їм за важку працю, а також обговорює важливість проблеми боротьби із деменцією. Тому важливо, щоб провідні країни світу домовилися не тільки про спільну роботу з пошуку ліків або терапії для лікування деменції до 2025 року, а й про співпрацю в галузі покращення загального догляду:

(83) *France in particular has a care model that I want to study carefully, to see what we can learn. In the meantime, I hope **as many of your colleagues as possible** will speak to your family and friends about dementia and spread the word about becoming a Dementia Friend [103].*

У зазначеному ілюстративному матеріалі Д. Хант акцентує увагу на кількості медичних працівників за допомогою псевдопорівняльної моделі *as many ... as*. До подібних прикладів віднесемо наступні:

(84) *We will go beyond institutions to seek to sign **as many staff in the NHS as we can** to the safety campaign [108];*

(85) *Their role will be to help **as many schools as possible** sign up to the School Games [98];*

(86) *Secondly, drawing on the inspiration of the 2012 Paralympics, we want to make sure that this is a scheme that will offer disabled children **as many opportunities as non-disabled children** [98].*

Наступною структурою з псевдопорівняльним компонентом виділяємо *as long as*. Прикладом вживання *as long as* є промова Д. Ханта щодо Палати громад Сполученого Королівства та створення можливостей для тих, хто дійсно їх потребує:

(87) *Creating opportunities for those who really need them – whether in this country or in the developing world – will be a major preoccupation of mine for **as long as the people of South-West Surrey give me the privilege of representing them in this House** [97].*

У наведеному ілюстративному матеріалі псевдопорівняльна модель *as long as* використовується з відтінком тривалості часу та не містить елемент порівняння. Іншими зразками із структурою *as long as* є:

(88) *Yes, to invest in research and better treatment. But more than that for people with dementia to lead as near a normal life for **as long as they can** [101].*

2.3. Лексико-граматичні засоби відтворення емпізи в політичних промовах Джеремі Ханта

У політичному дискурсі Джеремі Ханта наявні такі лексико-граматичні засоби вираження емпізи, як розщеплені речення та інверсія.

В сучасній англійській мові розщеплені речення дозволяють стилістично акцентувати той чи інший елемент, що має важливе семантичне забарвлення. Незважаючи на те що розщеплені речення є неоднорідними, всі вони слугують виділенню поточної теми дискурсу або відрізка дискурсу.

У політичних промовах, зокрема в політичному дискурсі Джеремі Ханта, поширеними є розщеплені речення, що відкидають будь-яку двозначність чи неясність висловлювання шляхом виділення певного компонента з метою акцентуації, що забезпечує правильне визначальне та особливе тлумачення інформації [53, с. 6]. Розщеплені речення часто використовуються, особливо в мовленні, щоб зв'язати інформацію, яка вже є зрозумілою, з тим, що є новою думкою для слухача. У розщепленому реченні повідомлення поділяється на дві частини, що дозволяє зосередитися на новій важливій інформації [84].

Приклад розщепленого речення зустрічається у промові Д. Ханта 2014 року у центрі *King's Fund*, в якій Джеремі Хант заявляє, що саме лікарі, медсестри, помічники лікарів і менеджери створюють стійку систему охорони здоров'я, але цього неможливо добитися, якщо спробувати перекласти на субпідрядників завдання розробки рішення. Це завдання – особистий пріоритет політика: більш ефективне використання ІТ для вивільнення часу для персонала.

(89) *It is our doctors, nurses, healthcare assistants and managers who will create a sustainable NHS but we won't grip this if we try to subcontract the challenge of working out the solution* [112].

У наведеному прикладі бачимо приклад вживання розщепленого речення типу *It + be + X + who/that + clause*. Схожим ілюстративним матеріалом є:

(90) *It is an outrage that anyone should be treated like this, let alone a vulnerable, older man. But it was not an isolated case* [106];

(91) *And it is **Ministers who** are ultimately responsible for the culture of the NHS. During this period a culture of neglect was allowed to take root in which the system became more important than the individual* [107];

(92) *But it is also wrong to equate better care with more money. More accurate would be to say what today's Kings Fund report states plainly: **it is bad care that** costs more – including the £1.4 billion spent on unnecessary emergency admissions* [102];

(93) *Indeed my view is that **it is precisely that mix which** gives it its strength – because we have made a choice – for nearly 200 years – to work together* [123];

(94) *And as we face our post-Brexit future, Britain has a role to play. **It is one that** we are uniquely suited to deliver* [121].

Наступним різновидом розщеплених речень є структура *Wh-cleft* (*Wh clause + to be + X*). Іншими словами, в ініціальній позиції в реченні знаходиться питальне слово. Прикладом вживання речень типу *Wh-cleft* є промова Д. Ханта 2019 року, в якій він обговорює питання переслідування християн та заявляє, що хоче бути абсолютно впевненим, що під час зустрічі з міністром закордонних справ, прем'єр-міністром чи президентом іншої країни він хоче переконатися, що питання свободи віросповідання піднімається владою та вирішується, якщо в цьому є необхідність:

(95) *And **what I want to do is, what I'm hoping the outcome of this will be is, first of all in practical terms, [...] to make sure that it is absolutely on my list of things that I need to raise*** [128].

Отже, бачимо, що тип розщеплених речень *Wh-clause + to be + X* використовується для виділення дії або всього речення. Іншим зразком речення типу *Wh-cleft* є:

(96) ***What is unique about the relationship between Britain and France is the extent to which those decisions, those destinies, have been, are, and will be, entwined*** [123].

У наведеному вище прикладі Джеремі Хант використовує структуру *Wh-clause + to be + X* та наголошує на тому, що Британія та Франція об'єднані спільною географією, історією та культурою і сформовані спільною боротьбою та жертвами, і сьогодні, як ніколи раніше, потрібно розвивати це партнерство, проте такі рішення залежать від згоди обох країн. Подібними ілюстративними зразками є:

(97) *But to blame failures in care on doctors and nurses trying to do their best is to miss the point that bad mistakes can be made by good people. What is often overlooked is proper study of the environment and systems in which mistakes happen and to understand what went wrong and encouragement to spread any lessons learned* [117];

(98) *What is worse is when lecturers in ethics legitimise such behaviour by saying – as was reported last month – that “compassion is not a necessary component of healthcare”* [106];

(99) *What is wonkishly called the rules-based international system is under greater strain than for many decades – and the evidence is all around us* [127];

(100) *Labour betrayed the very people they claim to stand up for. But what is even more worrying is they are still in complete denial about what happened* [104];

(101) *What matters is what we decide to do with those moments* [123].

(102) *What matters to individuals and families is the ability to direct the care they receive and autonomy to lead the lives they want* [124].

Наступним лексико-граматичним засобом є інверсія, що являє собою досить сильний спосіб інтенсифікації та виокремлення певної інформації. Згідно із академічним Тлумачним словником української мови, інверсія розглядається як зміна звичайного порядку слів у реченні задля виділення смислової значущості певних його членів або для надання фразі особливого стилістичного забарвлення [64].

Розглянемо види інверсії детальніше. До найтипівіших інвертованих синтаксичних структур з одним предикативним центром, притаманних політичному дискурсу Джеремі Ханта, належить модель *Obj + Subj + Pred*, в якій ініціальну позицію посідає прямий додаток. Наприклад, у промові щодо Олімпійських ігор Д. Хант сподівається, що дитячий спорт у країні буде надалі розвиватися і після ігор. Політик додає, що найголовніше – здорове зростаюче покоління:

(103) *The Conference I told you what I wanted to do. So let me say now thank you for putting David Cameron into Downing Street and allowing me to make it happen* [131].

У наведеній ілюстрації Джеремі Хант вживає прямий додаток в ініціальній позиції у реченні, що надає виразу більшої важливості та допомагає привернути увагу слухача.

Одним із поширених випадків вживання у промовах Джеремі Ханта інвертованих синтаксичних структур є використання обставини цілі (*Adverbial modifier of purpose*). Основним прикладом цієї структури є *to Vo*. Під час виступу у британському аналітичному центрі Д. Хант заявляє, що необхідно подвоїти зусилля щодо захисту міжнародного порядку, заснованого на правилах. Для цього потрібні різноманітні організації, які відповідають цим цілям. Реформування застарілих і бюрократичних структур – найкращий спосіб переконатися, що інститути, які вони обслуговують, не руйнуються:

(104) *To do that, we need multilateral organisations that are fit for purpose* [121].

У проілюстрованому матеріалі Джеремі Хант вживає обставину цілі, що представлена моделлю *to Vo*, яка допомагає акцентувати намір політика та увиразнити мовлення.

Подібним прикладом вживання обставини цілі у дискурсі Д. Ханта є такий:

(105) *But to do that they need to learn to cope with setbacks too – which is what competitive sport is all about* [131].

Частими є випадки, коли перед обставиною цілі вживаються сполучники, наприклад *but* або *because* (*But/Because + to V₀*). У своєму виступі стосовно цифрових технологій Британії Джеремі Хант стверджує, що основою підходу країни є оптимізм і що стосовно створення цифрового контенту Великобританія є однією з найкращих у світі. Адже країна має найбільший у світі незалежний сектор виробництва телевізорів; другий за обсягом експорт телевізійних форматів; другий за обсягом експорт музики; третій за обсягом ринок кіно; третій за обсягом ринок відеоігор. Проте, додає Д. Хант, щоб скористатися цим, потрібно мати сучасне регуляторне середовище та сучасну технологічну інфраструктуру:

(106) *But to capitalise on this we need a modern regulatory environment and a modern technological infrastructure* [133].

Цей приклад демонструє певний контраст, адже містить у собі сполучник та зміщує акцент саме на цілі. Подібними випадками вживання є:

(107) *But to do that they need to learn to cope with setbacks too - which is what competitive sport is all about* [131];

(108) *But to attract more people into this sector, financial support must be matched with recognition of the value of this vital work and action on the wider set of challenges facing the workforce* [124];

(109) *To strengthen that invisible chain between the democracies, we must also ensure we are better at acting in concert when we face real and present threats* [121].

Аналогічно вживається сполучник *because* з обставиною цілі (*Because + to V₀*). Прикладом слугує передвиборча промова 1 липня 2019 року на виборах прем'єр-міністра Великобританії, де Д. Хант презентує план виходу

Великобританії із ЄС та наголошує на тому, що він є гідним та надійним кандидатом на посаду прем'єр-міністра задля втілення Брекзиту:

(110) *Because to deliver Brexit, you need more than slogans. More than belief. More than positive thinking* [135].

Іншим способом вживання обставини мети є речення зі структурою *in order to + V₀*. У виступі щодо виходу Британії із ЄС Джеремі Хант представляє план Брекзиту та сподівається на співпрацю з європейськими лідерами та Європейською комісією, щоб зробити все можливе задля ухвалення рішення щодо виходу із ЄС у майбутньому:

(111) *In order to avoid a 'take it or leave it' approach which would be fatal to negotiations I and the Brexit Secretary will engage with European leaders and the European Commission during July and August to do our very best to come to a decision going forward* [135].

Отже бачимо, що політик вживає структуру *In order to + V₀*, щоб надати більшого значення конкретній цілі та привернути увагу слухачів до неї. Схожим ілюстративним матеріалом є:

(112) *So in order to get things right this time I want to outline the 7 key principles that will guide our thinking ahead of the Green Paper* [124].

Наступним варіантом обставини мети є структура *So that ... will*. Д. Хант використовує її під час обговорення співпраці Великобританії з Францією та їхнього подальшого товариства:

(113) *So that the generations who come after us and look across the Channel will see that in 2019 Britain left the European Union, and a chapter ended* [123].

Отже, такі структури, як *But /Because + to V₀*, *In order to + V₀*, *So that ... will* забезпечують виокремлення Джеремі Хантом певної мети та акцентуації інформації.

Використання обставини часу в ініціальнойній позиції речення також досить часто зустрічається у політичному дискурсі Джеремі Ханта, що надає більшій часовому аспекту у висловлюванні:

(114) *Since the financial crash of 2008, many voters have started to question globalisation and reject political leaders they associate as defending it* [122];

(115) *After Hitler came to power in 1933, Foley used his official position to issue visas to thousands of Jews trying to escape Germany* [126];

(116) *From the earliest days of the building of the railways, we are no strangers in this country to pioneering new communications networks* [132];

(117) *So at a time when the global balance of wealth and power is changing with remarkable speed* – perhaps faster than ever before – we must not allow Brexit to be all-consuming [126].

Слід також відзначити випадки використання у промовах Джеремі Ханта інвертованої обставини частотності, яка представлена прислівниками *often, too often, seldom, rarely, always* та підсилена інтенсифікатором *too*. Незважаючи на те, що вони дуже часто зустрічаються в дискурсі політика, найбільшій емпатичності висловлюванню вони надають саме тоді, коли знаходяться в ініціальнойній позиції. Наприклад:

(118) *Too often we hear of people unable to find the care they want, or of services which are only available in some places but just don't exist in others* [124];

(119) *All too often those with the loudest voices and the sharpest elbows – or at least those who have parents or children who have them – get the best treatment* [101];

(120) *Yet too often managers have seen their priority as financial or clinical outputs. Incentives in the system have driven people to focus on quantitative input measures rather than the basic human right to be looked after with dignity and respect* [102];

(121) *Too often it has been a byword for an endeavour where avoidable safety failings end up being accepted as unavoidable. “These things happen” and “we did everything we could” seem to be acceptable responses, even though they would be intolerable in other contexts* [108].

Вживання обставини місця та напрямку в ініціальнойній позиції слугує більшій виразності та наданню більшої важливості тому, де відбувається певна подія або процес. Так, під час конференції щодо нелегальної торгівлі природними ресурсами Д. Хант заявляє, що людство значно просунулося у боротьбі з бідністю та хворобами, адже населення світу становить більше 7,5 мільярда осіб, що в п’ять разів більше, ніж століття тому. Він додає, що з 1990 року світовий рівень дитячої смертності знизився на понад 50 відсотків та майже у всьому світі люди живуть довше та здоровіше, і країна має пишатися значними досягненнями у цій області:

(122) *Almost everywhere, people are living longer and healthier lives – and we should give thanks for that cardinal achievement* [125].

Іншим випадком є використання обставини місця та напрямку в ініціальнойній позиції:

(123) *In any negotiation you need leverage, and part of ours is showing that we have a plan to ensure we succeed as a country through a no deal Exit from the EU, and we are willing to use that plan if we can’t get an acceptable deal* [135].

Слід також окреслити випадки вживання обставини ступеня та міри в політичному дискурсі Джеремі Ханта, проте зауважимо, що, порівняно з іншими видами обставин, цей тип зустрічається рідше. Наприклад, під час передвиборчої кампанії на посаду прем’єр-міністра Великобританії Джеремі Хант починає свою промову зі вступу, де заявляє, що він був у кожному куточку країни, зустрічався з представниками малого бізнесу і насправді отримував багато задоволення від

своєї подорожі, але найбільше йому сподобалося обговорювати з громадськістю зміни, які він хотів би втілити на посаді прем'єр-міністра країни:

(124) *Most of all I have enjoyed talking and debating with members of the public about the changes I want to make if I become Prime Minister* [135].

Наведений випадок ілюструє підсилення саме певної міри та звертає увагу слухачів саме до цього моменту.

Характерним для політичного мовлення Джеремі Ханта є використання інвертованих синтаксичних структур *Not only + Time expression/Person/Thing*. Зазначимо, що наступні приклади ілюструють випадки вживання повної інверсії у політичному дискурсі Ханта. Під час конференції на тему телекомунікацій політик висловлює критику щодо нових вимог британського неурядового агентства з регулювання роботи теле- та радіокомпаній, а також поштової служби, використовуючи інверсію у реченні з *Not only*, що привертає увагу та підсилює думку мовця:

(125) *Not only does the Digital Economy Bill not remove some of these outdated regulatory burdens* [133].

Ця модель також використовується Хантом під час обговорення телезв'язку. Д. Хант заявляє, що уряд недостатньо наближений до ринка, щоб приймати правильні рішення. За його словами, спочатку слід визнати, що місцева та центральна влада відіграють вирішальну роль, а конкуренція на рівні окремих земель чи міст спонукала б до інновацій у країні, як це було в США:

(126) *Not only would that be extremely expensive for the taxpayer, it would also risk stifling the innovation that comes from healthy private sector competition* [132].

Повний інвертований порядок слів відіграє важливу роль у реченні, коли треба емоційно вплинути на слухача, тому такий тип речень є потужним засобом реалізації комунікативно-прагматичної функції. Наприклад, в одному з виступів

Хант запевняє, що уряду треба зосередитися на простому результаті, який мусить бути досягнутий за обмежений проміжок часу. Він наголошує на важливості отримання доступу до високошвидкісної мережі наступного покоління протягом п'яти років для більшості населення:

(127) *Only by making such a firm commitment will we ensure that the UK has a platform in place to exploit the global opportunities available for our creative and knowledge industries* [132].

Схожим випадком використання інверсії у реченні є вживання структури *Only if*, яка потребує інверсії у головному реченні та використовується для більшого емоційного забарвлення та певного відтінку обмеженості та умови, що досить добре привертає увагу слухача до такого типу висловлювань. Наприклад, на конференції 2019 року в Берліні Джереми Хант обговорював відносини з іншими європейськими державами та спільне партнерство з країнами після Брекситу Великобританії:

(128) *Only if we are joined together by an invisible chain or thread of shared values will we be strong enough to withstand the challenges we face* [126].

У проілюстрованому зразку простежуємо акцентування Д. Хантом на певній умові та її увиразненні.

Інверсійні моделі з *Neither, Nor*, загалом використовуються у дискурсі Д. Ханта для вираження згоди, незгоди з кимось або певною інформацією. Наприклад:

(129) *We don't want to harp back to an idealised golden age – but nor do we believe we will walk wisely into the future without due respect for how we got to where we are* [134];

(130) *And nor will we: after Brexit, the UK will no longer be part of the councils of the EU* [126];

(131) *There may be no British Google - but there could be. **Nor is the impact restricted** to the creative and knowledge industries. The internet has transformed businesses from supermarkets to flower delivery companies - next generation access will do the same* [132];

(132) *Because its advice is not published, it cannot be subjected to scientific challenge. **Nor is parliamentary scrutiny possible**, even when a Government say they are following the science* [130];

(133) ***Nor will I forget** the remarkable Polish guard who never once referred to Jews being killed: she always used the word ‘murdered’* [126];

(134) ***Nor is it solely** when we face security threats that we should strengthen the chains that connect like-minded countries* [121].

Також у політичному дискурсі Джеремі Ханта зустрічається зазначена модель у комбінації з модальними даєловами, зокрема, *should*. Так, на конференції 2010 року Джеремі Хант заявляє, що від регулятора зв'язку не треба вимагати, щоб той готував нескінченні звіти на незліченну кількість різних тем. Політик додає, що креативні індустрії стають настільки ж важливими для економіки країни, як і фінансові послуги – будь-яка політика має бути повністю підзвітною та здійснюватися міністрами:

(135) *Ofcom shouldn't be required to produce endless reports on countless different topics. **Nor should it be making policy*** [133].

Отже бачимо, що інверсійні речення з *Neither, Nor* досить широко представлені у мовленні Джеремі Ханта та допомагають увиразнити та виокремити певну інформацію.

Висновки до другого розділу

Політичний дискурс британського політика Джеремі Ханта передбачає вживання лексичних, граматичних та лексико-граматичних емпатичних засобів, що дають можливість виразити впевненість, підтвердження або істинність; зробити наголос на певній думці державного діяча або висловити негативне ставлення щодо певних подій, та, найголовніше, надати більшої значущості інформації та звернути увагу слухачів до конкретної думки.

Вплив мовлення політика на слухачів має бути ефективним та цілеспрямованим, адже його завдання полягає в тому, щоб 1) спонукати адресата віддати свій голос на виборах; 2) завоювати авторитет; 3) змусити адресата погодитися з думкою мовця та прийняти її; 4) нав'язати потрібну емоційну атмосферу; 5) надати адресатові нових знань, уявлень про предмет і об'єкт, проінформувати адресата про свою позицію з певного питання.

Все це стає можливим завдяки емпатичним моделям, які Д. Хант активно використовує у власному політичному дискурсі.

Аналіз промов Джеремі Ханта показав, що найчастіше за все використовуються лексичні емпатичні засоби, які є результативним та потужним фактором впливу мовлення політика на аудиторію. У порівнянні з цією групою граматичні засоби складають менший відсоток.

Поширеним засобом вираження емпізи у політичному дискурсі Д. Ханта є також група лексико-граматичних засобів. Під час дослідження було виявлено, що лексико-граматичні емпатичні засоби, до яких входять розщеплені речення та інверсія, посідають друге місце за частотою вживання у політичному дискурсі Джеремі Ханта.

ВИСНОВКИ

Магістерська робота репрезентує детальний аналіз лексичних, граматичних та лексико-граматичних засобів, що наявні у політичному дискурсі сучасного британського політика Джеремі Ханта.

Питанням визначення терміну емфази займалися як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники, зокрема, О. Александрова, О. Ахманова, В. Волков, І. Волковинька, Д. Ганич, І. Жирова, А. Загнітко, Р. Квірк, І. Кондратюк, І. Попова, О. Тюнов та інші.

Загалом словникова, лінгвістична і літературознавча література представляє емфазу як емоційно-експресивну акцентуацію певного елементу висловлювання або його смислових відтінків різноманітними засобами, зокрема, за допомогою логічного наголосу, модулювання інтонації (зниження чи підвищення) та використання риторичних фігур.

У магістерській роботі емфазу розглянуто в контексті емотивності та з точки зору актуального членування речення, оскільки емфаза – одна з категорій комунікативної структури речення.

Було окреслено класифікації емфатичних моделей, до яких входять графічні, фонетичні засоби, які не були предметом нашого дослідження, а також лексичні, граматичні та лексико-граматичні.

Серед лексичних засобів в політичному дискурсі Джеремі Ханта було ідентифіковано наступні: емфатичні займенники; абсолютна форма присвійних займенників; підсилювальні прислівники; паратентичні елементи; структури типу *Such (a/an) ..., What (a/an) ..., Neither ... nor, Either ... or, too ... to V₀* і моделі з подвійним запереченням.

Також визначено та проаналізовано емфатичні засоби, що належать граматичному рівню, а саме: емфатичний поділ дієслова, порівняльні (*more than ever*) та псевдопорівняльні моделі.

Детальний розбір політичного дискурсу Джеремі Ханта показав, що політик найчастіше вживає лексичні емфатичні засоби (55,63%). Водночас граматичні емфатичні засоби становлять 11,97%, (що є найнижчим результатом серед інших), а відсоток лексико-граматичних засобів, які реалізуються завдяки розщепленим реченням та інверсії, складає 32,39%.

Інверсія, що є лексико-граматичним засобом, на наш погляд, являє собою один із найефективніших шляхів реалізації емфазы в політичному дискурсі Д. Ханта, адже при цьому не тільки змінюється звичний порядок слів, але й потужно підсилюється певна думка політика.

Емфатичні засоби, які використовуються в політичному дискурсі Джеремі Ханта, спрямовані на надання його мовленню емоційної виразності, значущості та індивідуальності. Вони також сприяють розумінню аудиторією того, про що йде мова, розкриває глибинні значення промов британського політика, створює позатекстові площини, певне враження, настрої.

Перспективами подальших розвідок є аналіз емфатичних засобів у політичному дискурсі інших британських та англомовних політиків, їх зіставний аналіз, а також уніфікація та систематизація термінів «емфатичність», «експресивність» та «емоційність».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адамец П. Порядок слов в современном русском языке : монография. Прага : Академия, 1966. 96 с. URL : <https://danefae.org/djvu/adamec/adamec.pdf> (дата звернення: 08.09.2021).
2. Алпатов В. М. Инверсия. *Лингвистический энциклопедический словарь* : словарь терминов / под ред. В. Н. Ярцевой. Москва : Большая российская энциклопедия, 2002. С. 682.
3. Арнольд И. В. Стилистика : Современный английский язык : учебн.-метод. пос. Москва : Флинта, 2016. 384 с.
4. Арутюнова Н. Д. Дискурс. *Лингвистический энциклопедический словарь* : словарь терминов / под ред. В. Н. Ярцевой. Москва : Большая российская энциклопедия, 2002. С. 136–137.
5. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов : словарь / под ред. : М. В. Лазовой. Москва : Советская энциклопедия, 1966. 608 с.
6. Базылев В. Н. Политический дискурс в России. *Политическая лингвистика. Языкознание и литературоведение*. Екатеринбург, 2005. № 16. С. 5–32. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/politicheskiy-diskurs-v-rossii> (дата звернення: 18.07.2021).
7. Бацевич Ф. Термінологія комунікативної лінгвістики: аспекти дискурсивного підходу. *Проблеми української термінології. Теоретичні засади термінознавства та лексикографії*. Львів, 2002. № 453. С. 30–34. URL : <https://science.lpnu.ua/terminology/all-volumes-and-issues/visnik-no-453-2002/terminologiya-komunikativnoyi-lingvistiki> (дата звернення: 12.06.2021).
8. Безменова Н. А. Очерки по теории и истории риторики : монография. Москва : Наука, 1991. 213 с.

9. Берестнев Г. И., Васильева И. Б. Эмотивные интенсификаторы английского и русского языков: от типологии номинаций к когнитивным установкам. *Вестник Челябинского государственного университета. Языкознание и литературоведение*. Челябинск, 2016. № 1. С. 21-32. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/emotivnyye-intensifikatory-angliyskogo-i-russkogo-yazykov-ot-tipologii-nominatsiy-k-kognitivnym-ustanovkam> (дата звернения: 14.09.2021).

10. Брантов, С. А. Просодическая составляющая риторической аргументации в публичной речи (на материале британских лекций) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Московский педагогический национальный университет. Москва, 2004. 142 с.

11. Будаев Э. В., Чудинов А. П. Зарубежная политическая лингвистика : монография. Москва : Флинта, 2008. 352 с.

12. Ван Дейк Т. Язык. Познание. Коммуникация : монография. РИО БГК, 2000. 308 с.

13. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного : метод. рук. Москва : Русский язык, 1990. 246 с.

14. Виноградов С. И. Нормативный и коммуникативно-прагматический аспекты культуры речи. *Культура русской речи и эффективность общения* : монография / под ред. Л. К. Граудиной. Москва, 1996. С. 121–152.

15. Виноградова С. В. Коммуникативное членение сложного предложения : от иерархии структуры к иерархии смыслов. *Вопросы теории и практики. Филологические науки*. Тамбов, 2015. № 1. 37–40. URL : <https://www.gramota.net/materials/2/2015/1-2/8.html> (дата звернения: 10.09.2021).

16. Волковинська І. В. Емфатичність і експресивність. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*.

Філологічні науки. Кам'янець-Подільський, 2015. № 40. С. 12–15. URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FP&2_S21STR=Нркpnu_fil_2015_40_4 (дата звернення: 05.08.2021).

17. Волобуев К. В. Политический дискурс: его стратегия, тактика и функции. *Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки. Языкознание и литературоведение*. Москва, 2015. № 6. С. 131–133. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/politicheskiy-diskurs-ego-strategiya-taktika-i-funktsii> (дата звернення: 17.07.2021).

18. Воронова З. Ю. Відтворення в українських перекладах емоційно забарвлених англомовних лексичних одиниць та граматичних конструкцій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. Одеса, 2018. Т. 2, № 36. С. 128–130. URL : http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v36/part_2/37.pdf (дата звернення: 03.09.2021).

19. Гайкалова Н. И. Транслатологическая диверсификация личных местоимений английского языка (на материале англо-русских переводов прозы) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20 / Санкт-Петербургский государственный университет. Санкт-Петербург, 2021. 246 с.

20. Галкина-Федорук Е.М. Об экспрессивности и эмоциональности в языке. *Сборник статей по языкознанию. Языкознание и литературоведение*. Москва, 1958. С. 103–124. URL : https://www.studmed.ru/galkina-fedoruk-e-m-ob-ekspressivnosti-i-emocionalnosti-v-yazyke_709f15e8814.html (дата звернення: 18.09.2021).

21. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів : словник. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.

22. Гижа І. Б. Переклад англійських емпатичних конструкцій українською мовою. *IV Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та молодих науковців : Сучасні напрямки досліджень міжкультурної комунікації та методики викладання іноземних мов.* С. 102–105. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/16145/1/Переклад%20англійських%20емпатичних%20конструкцій%20українською%20мовою.pdf> (дата звернення: 04.09.2021).

23. Гридин В. Н. Экспрессивность. *Лингвистический энциклопедический словарь* : словарь терминов / под ред. В. Н. Ярцевой. Москва : Большая российская энциклопедия, 2002. С. 591.

24. Гридин В. Н. Эмфаза. *Лингвистический энциклопедический словарь* : словарь терминов / под ред. В. Н. Ярцевой. Москва : Большая российская энциклопедия, 2002. С. 685.

25. Давыдова Н. А. Инверсия в английском дискурсе. *Вестник Московского государственного лингвистического университета. Филологические науки.* Москва, 2011. № 633. С. 88–94.

26. Детинко Ю. И., Куликова Л. В. Политическая коммуникация : опыт мультимодального и критического дискурс–анализа : монография. Красноярск : Сиб. федер. ун–т, 2017. 168. с.

27. Жибер Е. В. Экспрессивная инверсия в английском языке. *Вестник Московского государственного лингвистического университета. Гуманитарные науки. Языкознание и литературоведение.* Москва, 2020. № 11. С. 81–91. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/expressive-inversion-in-the-english-language> (дата звернення: 20.07.2021).

28. Жирова И. Г. Лингвистическая категория эмпатичность в антропоцентрическом аспекте : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.19. Москва, 2007. 40 с. URL : https://static.freereferats.ru/_avtoreferats/01004107055.pdf (дата звернення: 15.09.2021).

29. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. / за ред.: І. Вихованця. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 401 с.
30. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. / за ред.: І. Вихованця. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 2. 349 с.
31. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. / за ред.: І. Вихованця. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 3. 424 с.
32. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. / за ред.: І. Вихованця. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 4. 387 с.
33. Зданевич К. В. Лингвостилистические особенности политического дискурса. *Сборник научных статей студентов, магистрантов, аспирантов. Журналистика. Культурология. Лингвострановедение. Психология. Современные иностранные языки.* Минск, 2014. № 11. С. 157–161. URL : https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/90060/1/zdanevich_sbornik11_tom2.pdf (дата звернення: 17.07.2021).
34. Иванова, А., Панова М. Культура устной деловой речи госслужащего. *Языкознание.* 2002. № 5. С. 147–159.
35. Каушанская В. Л. Грамматика английского языка : пособие для студентов. Москва : Страт, 2015. 318 с.
36. Кибрик А. А. Модус, жанр и другие параметры классификации дискурсов. *Вопросы языкознания. Языкознание.* Москва, 2009. № 2. С. 3–21. URL : <https://vja.ruslang.ru/ru/archive/2009-2/3-21> (дата звернення: 17.05.2021).
37. Кондратьев Р. М. Актуальність членування англійського речення в текстах публіцистичного стилю. *Журнал науковий огляд. Література, літературознавство.* Хмельницький, 2020, № 71. С. 56–64. URL : <http://oaji.net/articles/2020/797-1609433606.pdf> (дата звернення: 09.09.2021).
38. Котковець А. Л. Особливості перекладу емпізи в англійських художніх текстах. *Збірник наукових праць SWorld. Філологічні науки.* Одеса, 2011.

№ 4. С. 9–10. URL : <https://www.sworld.com.ua/index.php/philosophy-and-philology-411/linguistics-and-foreign-languages-in-the-world-today-411/10731-411-0869> (дата звернення: 07.05.2021).

39. Кочетова В. А. Инверсия как средство интенсификации прагматического аспекта высказывания в современном английском языке. *Вестник Московского государственного университета культуры и искусств. Языкознание и литературоведение*. Химки, 2014. № 6. С. 244–247. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/inversiya-kak-sredstvo-intensifikatsii-pragmaticeskogo-aspekta-vyskazyvaniya-v-sovremennom-angliyskom-yazyke> (дата звернення: 21.05.2021).

40. Кочетова В. А. Прагмалингвистические и жанровые особенности инверсии в современном английском языке. *Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки. Филологические науки*. 2013. № 5. URL : <https://www.online-science.ru/m/products/filologicheskie-nauki/gid655/pg0/> (дата звернення: 11.07.2021).

41. Крамар В. Б. Актуальне членування речення у перекладі (на матеріалі прози Д. Лессинг). *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Філологічні науки*. Бердянськ, 2017. №13. С. 35–40. URL : http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/6174/3/nzbdpufn_2017_13_7.pdf (дата звернення: 11.09.2021).

42. Крушельницкая К.Г. Очерки по сопоставительной грамматике немецкого и русского языков : монография. Москва : Изд-во литературы на иностранных языках, 1961. 265 с.

43. Кулундарий В. В. Экспрессивность и эмфаза в побуждении. *Мир науки, культуры, образования. Языкознание и литературоведение*. Горно-Алтайск, 2015. № 1. С. 283–285. (дата звернення 04.05.2021). URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/ekspressivnost-i-emfaza-v-pobuzhdenii>

44. Кун Л. К. нерешенным вопросам теории актуального членения. *Материалы и сообщения по славяноведению* : науч. изд. 1976. Вып. 11. URL : http://acta.bibl.u-szeged.hu/729/1/dissert_slav_011_111-122.pdf (дата звернения: 11.09.2021).

45. Левицкая Т., Фитерман А. О некоторых способах выражения эмфазы в английском языке. *Научно-теоретический сборник* : материалы науч.-прак. конф. (г. Москва, 1972 г.). Москва : Международные отношения, 1972. С. 34–45.

46. Лингвистический энциклопедический словарь / упоряд. В. М. Ярцевой. 2-е изд., перераб. и доп. Москвасловник. Москва : Советская энциклопедия, 1990. 709 с. URL : <http://tapemark.narod.ru/les/index.html> (дата звернения: 12.06.2021).

47. Литературная энциклопедия терминов и понятий / под. ред. А. Н. Николюкина. Москва : Интелвак, 2001. 1600 с.

48. Логинова, И. М. Концепция Е. А. Брызгуновой. Традиции и новаторство. *Вопросы русского языкознания*. Москва. 2004. Вып. 11. С. 15–16.

49. Лосев А. Ф. История античной эстетики : в 8 т. Харьков : Фолио, 2000. Т. 5 : Ранний эллинизм. 960 с.

50. Маслова В. А. Политический дискурс : языковые игры или игры в слова?. *Политическая лингвистика. Языкознание и литературоведение*. Екатеринбург, 2008. № 24. С. 43–37 URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/politicheskiy-diskurs-yazykovye-igry-ili-igry-v-slova> (дата звернения: 02.08.2021).

51. Масютина Г. С. Актуально-синтаксический тип как отражение логической структуры предложения : статья. URL : http://www.bseu.by:8080/bitstream/edoc/63324/1/Masyutina._81_88.pdf (дата звернения: 08.09.2021).

52. Матезиус В. О так называемом актуальном членении предложения. Пражский лингвистический кружок. Москва, 1967. С. 239–245. URL : <http://philologos.narod.ru/ling/mathesius.htm> (дата звернення: 11.09.2021).

53. Мойсеєнко С. М. Речення з розщепленням як прагматичні оператори системності англомовного дискурсу. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Філологічна серія*. Острог, 2015. № 52. С. 188-190. URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FULLA=&2_S21STR=Nznuoaf_2015_52_66 (дата звернення: 18.09.2021).

54. Мурина Л. А. Современная риторика : основы речевого общения : 11-й кл. : пособие для учащихся. Минск: Нар. асвета, 2010. 111 с.

55. Мусаева Е. Г. Характеристики просодической выделенности в английском политическом дискурсе и их влияние на реализацию согласных. *Вестник Амурского государственного университета. Языкознание и литературоведение*. Благовещенск, 2015. № 68. С. 135–141. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/harakteristiki-prosodicheskoy-vydelennosti-v-angliyskom-politicheskom-diskurse-i-ih-vliyanie-na-realizatsiyu-soglasnyh> (дата звернення: 23.07.2021).

56. Мусаева Е. Г. Просодические характеристики британского политического дискурса. *Вестник Челябинского государственного университета. Языкознание и литературоведение*. Челябинск, 2010. № 22. С. 89–93. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/prosodicheskie-harakteristiki-britanskogo-politicheskogo-diskursa> (дата звернення 07.05.2021).

57. Николаева Т. М. Интонация сложного предложения в славянских языках : Опыт экспериментального исследования : монография. Москва : Наука, 1969. 286 с.

58. Павловська Ю.В. Способи вираження емпізи та особливості її перекладу українською мовою (на матеріалі текстів різних стилів). *Актуальні проблеми перекладу. Філологічні науки* : стаття. URL : http://www.rusnauka.com/30_NNM_2010/Philologia/73140.doc.htm (дата звернення: 11.09.2021).

59. Переверзев Е. В., Кожемякин Е. А. Политический дискурс : многопараметральная модель. *Вестник Воронежского государственного университета. Языкознание и литературоведение*. Воронеж, 2008. № 2. С. 74–79. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/politicheskij-diskurs-mnogoparametralnaya-model> (дата звернення: 22.05.2021).

60. Попова И. Д., Волков В. С. К проблеме содержания терминов «Экспрессия», «Эмоция», «Эмпіза». *Вестник Камчатского государственного технического университета* : материалы науч.-прак. конф. (г. Петропавловск-Камчатский, 2009 г.). Петропавловск-Камчатский : Вестник КамчатГТУ, 2009. С. 153–156. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/k-probleme-soderzhaniya-terminov-ekspressiya-emotsiya-empfaza> (дата звернення: 29.05.2021).

61. Пушнина И. В. Расщепленные предложения как средство выдвижения в англоязычном дискурсе : автореф. дис. ... канд. фил. наук : 10.02.04. Москва, 2009. 30 с.

62. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище : методологія, архітектоніка, варіативність : монографія / за ред. В. Різуна. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2002. 392 с.

63. Словник української мови : у 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства. за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1971. Т. 2. 550 с.

64. Словник української мови : у 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства. за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1973. Т. 4. 840 с.

65. Смирницкий А. И. Синтаксис английского языка / под ред. В. В. Пассека. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 1957. 287 с.
66. Стрига Е. В. Лексичні засоби виділення теми і реми в англійській та українській мовах. *Записки з романо-германської філології. Філологічні науки. Одеса*, 2014. № 2. С. 114–118. URL : <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:neKTLrWL5rYJ:rnotes.onu.edu.ua/article/view/41474/37950+&cd=2&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=opera> (дата звернення: 09.09.2021).
67. Тарасова А. Н. Категория эмфазы в современном французском языке (опыт классификации эмфатических высказываний) : автореф. дис. ... докт. филол. наук : 10.02.05 Москва, 1992. 49 с.
68. Тюнов А. Сопоставительный анализ средств выражения эмфазы в английском и французском языках : статья. URL : <https://pandia.ru/text/80/596/4959.php> (дата звернення 10.09.2021).
69. Українська літературна енциклопедія / редкол. : за ред. І. О. Дзевєріна. Київ : Головна редакція Української радянської енциклопедії, 1995. Т. 2. 576 с. URL : <http://izbornyk.org.ua/ulencysl/ule48.htm> (дата звернення: 12.09.2021).
70. Ушакин С. А. После модернизма: язык власти или власть языка. *Общественные науки и современность*. 1996. № 5. С. 130-141. URL : <https://scholar.princeton.edu/sites/default/files/oushakine/files/360-49916285.pdf> (дата звернення: 18.07.2021).
71. Фадеева О., Ануріна О. Стилiстичний аспект перекладу англійських емфатичних конструкцій. *Теоретична і дидактична філологія. Філологічні науки. Переяслав-Хмельницький*, 2015. № 20. С. 401–412. URL : https://zbirnykff.at.ua/vipusk_20.pdf (дата звернення 11.05.2021).
72. Фаустова Н. А. Интонация как выражение иллокутивных значений. Контрастивный анализ русского и французского языков. *Известия Российского*

государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. *Языкознание и литературоведение*. Санкт-Петербург, 2008, № 6. С. 255–259. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/intonatsiya-kak-vyrazhenie-illokutivnyh-znacheniy-kontrastivnyu-analiz-russkogo-i-frantsuzskogo-yazykov> (дата звернення: 15.09.2021).

73. Фирсов О.А. Перевод с английского языка на русский и его комментарий : пособ. Москва : Компания Спутник, 2003. 198 с. URL : <https://docplayer.com/29513074-O-a-firsov-perevod-s-angliyskogo-yazyka-na-russkiy-kommentariy.html> (дата звернення: 19.05.2021).

74. Халатян А.Б. Предвыборный дискурс. *Политическая лингвистика*. Ставрополь. 2011. Вып. 2. С. 180–187.

75. Холодницька М. І. Емфатичні конструкції в англійськомовному публіцистичному дискурсі та їх переклад українською мовою : кваліф. роб. Київ, 2019. 97 с.

76. Хурматуллин А. К. Понятие дискурса в современной лингвистике. *Ученые записки Казанского университета. Гуманитарные науки*. Казань, 2009. № 6. С. 31–37. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/ponyatie-diskursa-v-sovremennoy-lingvistike> (дата звернення: 24.07.2021).

77. Чудинов А. П. Политическая лингвистика : общие проблемы, метафора : учеб. пособие. Екатеринбург : Урал. гос. пед. ун-т., 2003. 194 с.

78. Шевченко, Т. И. Социальная дифференциация английского произношения : монография. Москва : Высшая школа, 1990. 142 с.

79. Шевякова В. Е. Актуальное членение предложения. *Лингвистический энциклопедический словарь* : словарь терминов / под ред. В. Н. Ярцевой. Москва : Большая российская энциклопедия, 2002. С. 22–23.

80. Южакова Ю. А. Тождество как лингвистическая категория. *Известия Пензенского государственного педагогического университета им. В.Г.*

Белинского. Языкознание и литературоведение. Пенза, 2012. № 27. С. 454–458.
URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/tozhdestvo-kak-lingvisticheskaya-kategoriya>
(дата звернення: 14.05.2021).

81. Янко Т. Е. Просодические средства эмфазы. *Фонетика и нефонетика. К 70-летию Сандро В. Кодзасова. Прагматика, коммуникация, дискурс*. Москва, 2008. С. 658–668. URL : https://iling-ran.ru/yanko/prosodicheskie_sredstva_emphazy.pdf (дата звернення: 02.05.2021).

82. Abidallah T. An Analytical Study of Cleft Sentences with Reference to British, American, and Indian Newspapers. *Teaching and education higher level. Kerbala*. 2015. : article.
URL : https://www.researchgate.net/publication/338517961_An_Analytical_Study_of_Cleft_Sentences_with_Reference_to_British_American_and_Indian_Newspapers
(accessed 25.05.2021).

83. Birner B. J. The Discourse Function of Inversion in English : Outstanding Dissertations in Linguistics : monograph. New York ; London : Routledge, 1996. 204 p.

84. Cambridge dictionary : словник. URL : <https://dictionary.cambridge.org>

85. Cook G. The Discourse of Advertising : monograph. London ; New York : Routledge, 2001. 272 p.

86. Courtes J. La grande traque des valeurs textuelles: Quelques principes liminaires pour comprendre la GT. *Le français dans le monde* : article. Paris, 1985 pp. 28–34.

87. Crystal, D. A Dictionary of Linguistics & Phonetics : monograph. Malden : Blackwell Ltd, 2008. 529 p.

88. Edelman M. Political Language : Words that Succeed and Policies that Fail : monograph. New York : Academic Press, 1977. 184 p.

89. Fichtner E. Cleft sentences in English : A comprehensive view. 2015. pp. 1-30 <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00437956.1993.11435891>

90. Hatcher A. Syntax and the sentence. 2015. pp. 234-250. DOI : <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00437956.1956.11659601> (accessed 12.09.2021).

91. Hedberg N., Lorna Fadden L. The information structure of it-clefts, wh-clefts and reverse wh-clefts in English. The Grammar–Pragmatics Interface. 2007. pp. 49-76. URL : https://www.researchgate.net/publication/300848918_The_information_structure_of_it_-clefts_wh_-clefts_and_reverse_wh_-clefts_in_English (accessed 05.08.2021).

92. Jespersen O. Essentials of English Grammar : monograph. London : Routledge, 2006. 327 p.

93. Leech, G. An A-Z English Grammar and Usage : monograph. Hong Kong : Thomas Nelson, 1989. 592 p.

94. Online Etymology Dictionary : dictionary. URL: <https://www.etymonline.com/word/emphasis> (accessed 15.06.2021).

95. Oxford dictionaries : dictionary. URL: <https://languages.oup.com> (дата звернення: 15.06.2021).

96. Oxford Learner's Dictionaries : dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com> (accessed 03.05.2021).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

97. Jeremy Hunt – 2005 Maiden Speech to the House of Commons. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2005-maiden-speech-to-the-house-of-commons/> (accessed 06.08.21).

98. Jeremy Hunt – 2011 Speech on School Games. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2011-speech-on-school-games/> (accessed 12.08.21).

99. Jeremy Hunt – 2012 Speech on Broadband Investment. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2012-speech-on-broadband-investment/> (accessed 16.07.21).

100. Jeremy Hunt – 2012 Speech on Tourism. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2012-speech-on-tourism/> (accessed 07.08.21).

101. Jeremy Hunt – 2012 Speech to NCAS. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2012-speech-to-ncas/> (accessed 12.08.21).

102. Jeremy Hunt – 2012 Speech to the King's Fund. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2012-speech-to-the-kings-fund/> (accessed 11.08.21).

103. Jeremy Hunt – 2013 Christmas Message to NHS Staff. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2013-christmas-message-to-nhs-staff/> (accessed 15.08.21).

104. Jeremy Hunt – 2013 Conservative Party Conference Speech. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2013-conservative-party-conference-speech/> (accessed 13.08.21).

105. Jeremy Hunt – 2013 Speech on Innovation. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2013-speech-on-innovation/> (accessed 21.07.21).

106. Jeremy Hunt – 2013 Speech on Loneliness. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2013-speech-on-loneliness/> (accessed 27.07.21).

107. Jeremy Hunt – 2013 Speech to the National Conservative Convention. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2013-speech-to-the-national-conservative-convention/> (accessed 20.05.21).

108. Jeremy Hunt – 2014 Speech in Seattle. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2014-speech-in-seattle/> (accessed 19.07.21).

109. Jeremy Hunt – 2014 Speech on Good Care. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2014-speech-on-good-care/> (accessed 17.06.21).

110. Jeremy Hunt – 2014 Speech on the Better Care Fund. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2014-speech-on-the-better-care-fund/> (accessed 10.08.21).

111. Jeremy Hunt – 2014 Speech on Waiting Times. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2014-speech-on-waiting-times/> (accessed 09.08.21).

112. Jeremy Hunt – 2014 Speech to King's Fund. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2014-speech-to-kings-fund/> (accessed 12.08.21).

113. Jeremy Hunt – 2015 Speech on GPs. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2015-speech-on-gps/> (accessed 12.08.21).

114. Jeremy Hunt – 2015 Speech on Patient Power. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2015-speech-on-patient-power/> (accessed 15.08.21).

115. Jeremy Hunt – 2015 Speech to Local Government Association Conference. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2015-speech-to-local-government-association-conference/> (accessed 08.06.21).

116. Jeremy Hunt – 2015 Statement on Junior Doctors. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2015-statement-on-junior-doctors/> (accessed 15.09.21).

117. Jeremy Hunt – 2016 Speech on a Blame Culture in the NHS. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2016-speech-on-a-blame-culture-in-the-nhs/> (accessed 11.08.21).

118. Jeremy Hunt – 2016 Statement on Junior Doctors Contracts. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2016-statement-on-junior-doctors-contracts/> (accessed 12.08.21).

119. Jeremy Hunt – 2016 Statement on Junior Doctors. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2016-statement-on-junior-doctors/> (accessed 10.08.21).

120. Jeremy Hunt – 2017 Speech to Conservative Party Conference. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2017-speech-to-conservative-party-conference/> (accessed 13.07.21).

121. Jeremy Hunt – 2018 Speech at Policy Exchange. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2018-speech-at-policy-exchange/> (accessed 04.06.21).

122. Jeremy Hunt – 2018 Speech at United States Institute For Peace. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2018-speech-at-united-states-institute-for-peace/> (accessed 18.07.21).

123. Jeremy Hunt – 2018 Speech on Britain and France. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2018-speech-on-britain-and-france/> (accessed 12.08.21).

124. Jeremy Hunt – 2018 Speech on Social Care. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2018-speech-on-social-care/> (accessed 15.08.21).

125. Jeremy Hunt – 2018 Speech to the Illegal Wildlife Trade conference. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2018-speech-to-the-illegal-wildlife-trade-conference/> (accessed 02.09.21).

126. Jeremy Hunt – 2019 Speech at International Holocaust Remembrance Day. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2019-speech-at-international-holocaust-remembrance-day/> (accessed 12.08.21).

126. Jeremy Hunt – 2019 Speech in Berlin. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2019-speech-in-berlin/> (accessed 04.08.21).

127. Jeremy Hunt – 2019 Speech on Britain’s Role in a Post-Brexit World. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2019-speech-on-britains-role-in-a-post-brexit-world/> (accessed 27.07.21).

128. Jeremy Hunt – 2019 Speech on Persecution of Christians. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2019-speech-on-persecution-of-christians/> (accessed 17.08.21).

129. Jeremy Hunt – 2019 Statement on Iran. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2019-statement-on-iran/> (accessed 06.09.21).

130. Jeremy Hunt – 2020 Speech on Covid-19. URL : <https://www.ukpol.co.uk/jeremy-hunt-2020-speech-on-covid-19/> (accessed 28.07.21).

131. Jeremy Hunt: 2012 Olympics will be extraordinary. URL : <https://conservative-speeches.sayit.mysociety.org/speech/601434> (accessed 05.05.21).

132. Jeremy Hunt: Next Generation Broadband. URL : <https://conservative-speeches.sayit.mysociety.org/speech/601426> (accessed 03.05.21).

133. Jeremy Hunt: No public subsidy for outdated regional news. URL : <https://conservative-speeches.sayit.mysociety.org/speech/601544> (accessed 28.04.21).

134. Jeremy Hunt: We will set museums and galleries free from interference. URL : <https://conservative-speeches.sayit.mysociety.org/speech/601255>

135. Keynote speech by Rt Hon Jeremy Hunt MP. URL : <https://policyexchange.org.uk/pxevents/keynote-speech-by-rt-hon-jeremy-hunt-mp/> (accessed 05.05.21).